

Nittedal Kommune

**Næringsanalyse Nittedal
kommune**

COWI

COWI AS
Grensev. 88
Postboks 6412 Etterstad
0605 Oslo

Telefon 02694
www.cowi.no

Nittedal Kommune

Næringsanalyse Nittedal kommune

Dokumentnr. A008188-1
Versjon Endelig
Utgivelsesdato 29. mars 2010

Utarbeidet ARHT, ETBH
Kontrollert KGLI

Innholdsfortegnelse

1	Sammendrag	2
1.1	Problemstilling	2
1.1	Næringslivet i dag	2
1.2	Fremtidig næringsutvikling	3
1.3	Anbefalinger	8
2	Innledning	10
3	Status næringsliv i Nittedal	11
3.1	Befolkning	11
3.2	Utdanningsnivå	15
3.3	Pending	18
3.4	Sysselsetting	22
3.5	Inntekt	26
3.6	Nyetableringer	27
3.7	Oppsummering	28
4	Nittedals muligheter for å tiltrekke seg næringsliv	30
4.1	Innledning	30
4.2	Drivkrefter for næringsutvikling	30
4.3	Analysemodell	32
4.4	Fremskrivninger	34
5	Konklusjoner	42
5.1	Vekst er sannsynlig...	42
5.2	... men kommer ikke av seg selv	43

1 Sammendrag

1.1 Problemstilling

I denne rapporten analyseres styrker og mangler ved tilbudet av næring i Nittedal kommune i dag. I tillegg belyses hvilke nyetableringer innen enkeltbransjer det er potensial for i kommunen ut i fra markedsgrunnlaget lokalt og regionalt. Analysene inneholder vurderinger av hvilke konsekvenser nyetableringer innen handel og næring vil få, blant annet for allerede etablerte forretningsdrivende og for infrastruktur.

1.1 Næringslivet i dag

Næringslivet i Nittedal kommune har både egne karakteristika og fellestrekk sett i forhold til næringsstrukturen i andre kommuner i Akershus. Særtrekkene er først og fremst knyttet til

- *Høy pendlerandel*: en stor andel av befolkningen har arbeidssted utenfor kommunen. To av tre arbeidstagere bosatt i kommunen har arbeidssted utenfor Nittedal. De aller fleste som pendler ut av kommunen har arbeidssted i Oslo og mange jobber i offentlig sektor eller innen forretningsmessig tjenesteyting¹. Det er imidlertid også en betydelig innpendling til Nittedal. Over halvparten av de sysselsatte i Nittedal kommune har bosted i andre kommuner. De fleste som pendler inn har bosted i Oslo og er sysselsatt i industri og varehandel.
- *Næringsstrukturen* er karakterisert ved en høy vekt på engroshandel og industri, mens kommunen har en lav andel sysselsatte innenfor forretningsmessig tjenesteyting, handel og transport. Det relativt lave omfanget av detaljhandel gjenspeiler en handelslekkasje på 54 prosent, noe som innebærer at befolkningen i Nittedal gjør over halvparten av sine innkjøp utenfor kommunen. Handelslekkasjen er delvis knyttet til at nesten halvparten av de som pendler ut også normalt gjør sine innkjøp utenfor kommunen.

---

¹ Med forretningsmessig tjenesteyting menes først og fremst finans og forsikring, IKT, FoU, samt utleie av maskiner og utstyr. I tillegg er den en lang rekke mindre tjenestesektorer. I sum er nesten halvparten av alle arbeidstakere sysselsatt i disse mindre sektorene.

Nittedal har imidlertid mange fellestrekk med de øvrige kommunene i Akershus.

- Historisk har *befolkningsveksten* i Nittedal ligget på snittet av kommunene ellers i Akershus, dvs. mellom 1 og 2 prosent årlig de siste 10 årene. Imidlertid er det store variasjoner mellom kommunene i fylket, med en veldig sterk vekst i kommunene i nord (for eksempel Ullensaker og Skedsmo) og en relativt lav vekst i øst (for eksempel Ski og Oppegård). De siste 10 årene har fødselsoverskudd vært den viktigste kilden til befolkningsvekst, men de siste 4 årene har innvandringen spilt en stadig større rolle.
- *Inntektsnivået* i Nittedal er om lag det samme sammenlignet med de fleste andre kommunene i Akershus, med unntak av Bærum og Oppegård hvor befolkningens inntektsnivå er relativt høyt. Det er heller ingen store forskjeller mellom kommunene mht inntektsveksten. I Nittedal har realinntektsveksten de siste 15 årene i snitt vært ca 2,9 prosent. Dette er noe høyere enn landsgjennomsnittet.
- Andelen av befolkningen i Nittedal med *utdannelse* utover grunnskole har økt dramatisk de siste 30 årene. Dette er en trend over hele landet, og andelen av befolkningen med kun grunnskoleutdannelse i Nittedal har sunket fra 45 til 30 prosent. Den største økningen har kommet innenfor korte universitets og høyskolestudier.
- Antall *nyetableringer* har ligget relativt stabilt på i overkant av 150 nye foretak i året. Omfanget av nyetableringene ligger om lag på snittet for de andre kommunene i Akershus. På dette området er det imidlertid store forskjeller mellom de enkelte Akershuskommunene, med Ullensaker, Skedsmo og Oppegård som eksempler på kommuner med et svært høyt antall nyetableringer.

1.2 Fremtidig næringsutvikling

Utgangspunktet for analysen av fremtidig næringsutvikling med de høye andelen arbeidstakere som pendler til og fra kommunen samt den store handelslekkasjen, reflekterer at Nittedals befolkning i dag er knyttet til sentrumsfunksjoner i andre kommuner. En hovedproblemstilling for å vurdere Nittedals muligheter mht å tiltrekke ny næringsvirksomhet i fremtiden, er om det over tid vil kunne utvikles større grad av sentrumsfunksjoner i kommunen.

Kommunegrensene på Østlandet er gitt av historiske årsaker. Derfor vil normalt et sett av kommuner utgjøre en region hvor det er en balanse mellom innbyggertallet og størrelsen på næringslivet. Svært forenklet kan en si at Nittedal sammen med flere andre kommuner i Akershus tilhører Oslo-regionen. Nittedal tjener i dag primært som en bostedskommune innenfor denne regionen. Imidlertid har Nittedal kommune en relativt stor og voksende befolkning, som dels utgjør et markedsgrunnlag for handel, og dels en kompetansebase for utvikling av næringsliv.

Potensialet for videre næringsutvikling kan deles i to scenarier: ett "*business as usual*" scenario hvor den videre næringsutviklingen følger de historiske trendene og et "*bypotensial*" hvor Nittedal utvikler sentrumsfunksjoner som en del av Oslo-regionen. For hvert av scenariene har vi benyttet COWIs sysselsettingsmodell for å fremskrive antall arbeidsplasser i Nittedal de neste 20-40 årene.

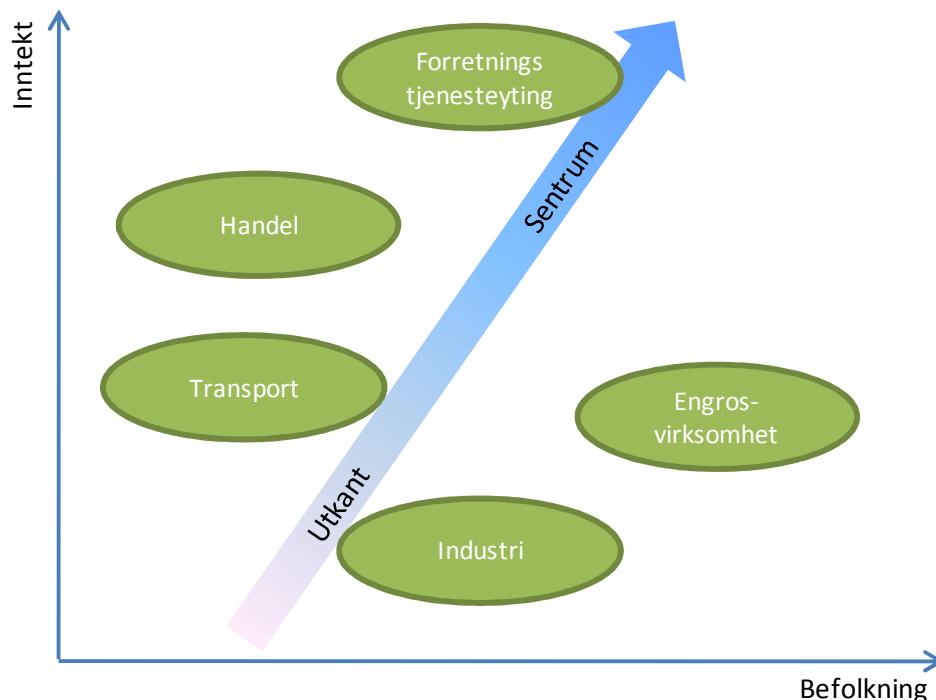
1.2.1 Business as usual

Generelt vil det være mange faktorer som påvirker næringsutviklingen. Det kan være faktorer på etterspørselssiden, på tilbudssiden, samt rammebetingelser og regelverk for næringsvirksomhet. For å kunne si noe konkret om næringsutviklingen fremover, er det imidlertid hensiktsmessig å gjøre det med utgangspunkt i en enkel modell. I COWIs modell for analyser av utviklingen, er vekst i befolkning og befolkningens inntekt, to viktige drivere for næringsutvikling. Begge driverne fanger sannsynligvis opp flere faktorer som påvirker veksten i næringslivet.

- **Nærhet til marked:** Befolkningens størrelse og kjøpekraft (målt ved inntekt) er viktige drivere for størrelsen på handelsvirksomheten i en region.
- **Tilgangs til ressurser:** Befolkningen representerer også en svært viktig ressurs for næringslivet i form av tilgang til arbeidskraft. Størrelsen på inntekten i kommunen sier i tillegg noe om befolkningens kompetanse, men samtidig også noe om lønnsnivået og dermed om arbeidskraften er kostnadsmessig konkurransedyktig.

I figuren har vi forsøkt å illustrere hvor ulike næringer tenderer til å lokalisere seg langs en sentrum-utkant akse.

Figur 1: Illustrasjon av hvor ulike næringer tenderes til å lokalisere seg langs en sentrum-utkant akse

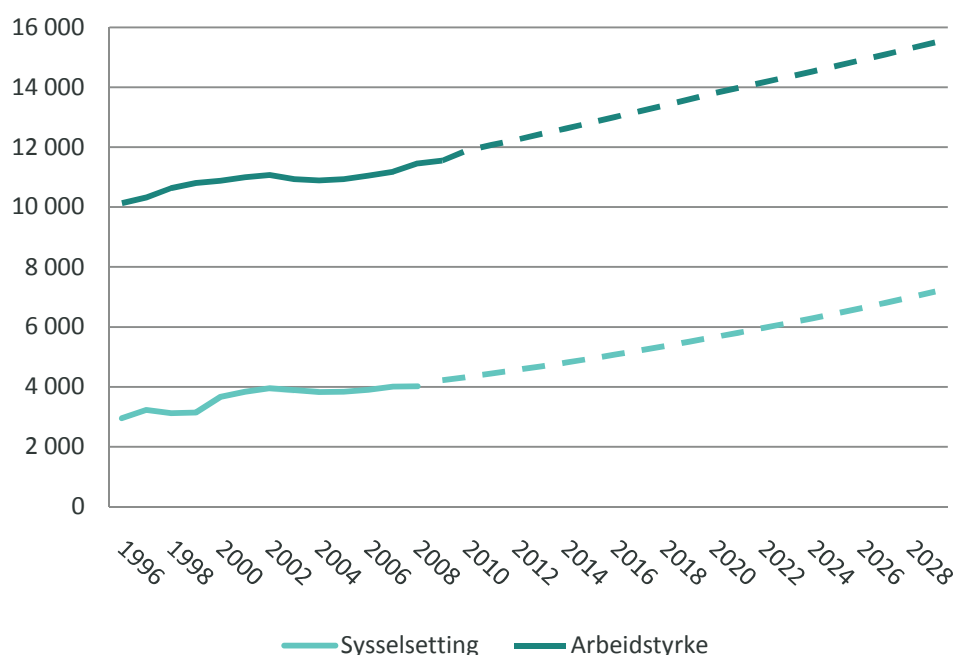
Figuren illustrerer gjennom pilen at inntekt og befolkning henger sammen, i den forstand at det er i kommuner med høy befolkning og befolkningsvekst at en også finner høye inntekter og inntektsvekst. Figuren viser videre i hvilken grad de ulike næringene er sensitive for befolkningens og inntektens størrelse. Dersom det i et område skjer en relativt sterk økning i befolkning og/eller inntekt, vil handel og forretningsmessig tjenesteyting kunne fortrenge de andre næringene.

- I sektoren *forretningsmessig tjenesteyting* har bedriftene sterke preferanser for etablering i sentrumsområder. Årsaken til dette er sannsynligvis behovet for å rekruttere ansatte med relativt høy kompetanse.
- *Handelsvirksomheter* etableres normalt både lokalt, i nærheten av boområder, og i sentrumsområder. Særlig dagligvareinnkjøp blir gjort lokalt, mens det for utsalgsvarer er vanlig å gjøre lengre innkjøpsreiser.
- *Engrosbedrifter* velger tilsynelatende lokalisering ut i fra to motstridende hensyn. Virksomhetene legges gjerne nær byområder for å oppnå nærhet til marked, men samtidig legges noen i utkanten av disse av hensyn til å få tilgang til kostnadmessig konkurransedyktig arbeidskraft.
- *Industribedrifter*, og til en viss grad *transportvirksomheter*, søker seg normalt til områder utenfor byene. Trolig gjenspeiler dette at hensyn til kostnadmessig konkurranseevne er viktig. Imidlertid spiller nærhet til markedet også en viktig rolle, slik at en gjerne finner både industri og transportbedrifter lokalisert innenfor storbyregioner.

I et "business as usual" scenario tenker vi oss at det blir en gradvis vekst i næringslivet pga. vekst i befolkningen, arbeidskraftens kompetanse og innbyggernes kjøpekraft.

Alt i alt viser beregningene med COWIs sysselsettingsmodell at antall ansatte i Nittedal kommune innenfor de fem studerte sektorene (handel, engros, industri, transport og forretningsmessige tjenester) vil kunne øke fra rundt 4000 i 2008 til over 7000 sysselsatte i 2030. Frem til 2050 anslår vi en ytterligere vekst på 5500 sysselsatte.

Figur 2: Faktisk og estimert sysselsetting i Nittedal innen handels-, engros-, industri- og transportbedrifter, samt forretningsmessig tjenesteyting

Figuren viser at anslagene for veksten i sysselsettingen følger veksten i arbeidsstyrken. Arbeidsstyrken er antatt å øke med i overkant av 4000, mens sysselsettingen øker med i overkant av 3000 personer. Andelen arbeidstakere i de aktuelle sektorene vil øke fra ca 35 prosent av arbeidsstyrken til nærmere 45 prosent i 2030. Dette resultatet innebærer at netto utpendlingen vil avta.

Den største veksten vil komme innenfor de store tjenestesektorene som detalj- og engroshandel, samt forretningsmessig tjenesteyting. De viktigste driverne for denne utviklingen er dels at kjøpekraften øker lokalt og at det over tid blir en stadig bedre tilgang til arbeidskraft med relativt høy kompetanse. Veksten innenfor handel og forretningsmessig tjenesteyting reflekterer at det er markedsmessige forutsetninger til å utvikle en vesentlig sterkere utvikling av sentrumsfunksjoner enn det som så langt er blitt realisert i kommunen.

I avsnittet om handelsanalysen er det vist en tabell med arealbehov knyttet til veksten i antall sysselsatte innenfor handel. Vi har i tillegg beregnet et arealbehov knyttet til veksten innen forretningsmessig tjenesteyting. Forutsatt en vekst

innenfor denne sektoren på i underkant av 900 arbeidsplasser frem til 2030, og forutsatt at denne næringen primært trenger tilgang til kontorlokaler, vil arealbehovet tilsvare ca 18 000 kvadratmeter².

1.2.2 Realisering av "bypotensial"

Fremskrivningene i "business as usual" scenariet representerer en relativt mekanisk fremskrivning av sysselsettingen i Nittedal, basert på antagelser om befolkningsvekst, utvikling av kjøpekraften lokalt og tilgang til relevant kompetanse. Modellberegningene viser imidlertid at det er potensial for ytterligere vekst i sysselsettingen, først og fremst innenfor handel og forretningsmessig tjenesteyting. Potensialet er basert på at mange andre kommuner, med en sammenlignbar befolknings- og inntektsutvikling som Nittedal, har en vesentlig høyere sysselsetting innenfor disse sektorene.

Potensialet reflekterer på mange måter utgangspunktet for analysen vår, dvs. at Nittedal i dag i stor grad er en bostedskommune i Oslo-regionen. Sagt på en annen måte er både handelslekkasjen og utpendlingen større i Nittedal enn hva som er vanlig for kommuner av Nittedals størrelse.

Nittedals begrensede utvikling av sentrumsfunksjoner frem til i dag kan ha medført en selvforsterkende negativ effekt for næringsutviklingen. Med dette menes at det er vanlig å anta at mange bedrifter har fordeler av samlokalisering; dels pga. tilgang til infrastruktur og dels pga. såkalte klyngeeffekter.

- **Tilgang til infrastruktur**

Med infrastruktur menes at næringsvirksomhet forutsetter tilgang til både samferdsel (vei, bane og fly) og kommunikasjoner (kollektivtilbud, bredbånd, etc.). I tillegg forutsetter næringsutvikling tilgang til arealer for etablering av næringsbygg i sentrumsområdene og til boliger i omkringliggende tettsteder. Velfungerende sentrumsområder kjennetegnes ofte nettopp av at infrastruktur bygges ut parallelt med næringsutviklingen og at utbyggingen er tilstrekkelig til at en unngår trengsel og køer.

- **Klynger**

Med klynger menes at bedrifter drar fordel av å kunne dele på et felles arbeidsmarked. Dette skyldes dels at bedriftene får tilgang til nødvendig kompetanse og blir mindre sårbare for at ansatte bytter jobb. Sett med de ansattes øyne kan mulighetene for jobbyte også være positivt. Klynger kan bidra til at ny kompetanse og innovasjoner spres lettere, slik at bedriftene i ett område oppnår fordeler fremfor konkurrenter lokalisert utenfor klyngen.

---

² Vi har forutsatt 20 m² per arbeidsplass og en utnyttelsesgrad på 100 prosent. 100 prosent utnyttelse vil si like store gulvarealer som byggeområdets (tomtens) størrelse, for eksempel bygning på 4 etasjer med grunnflate som dekker 25 prosent av tomtearealet.

I et scenario hvor det realiseres infrastruktur- og klyngeeffekter i Nittedal, vil sysselsettingen øke vesentlig i forhold til "business as usual" scenariet. Våre beregninger tyder på at det i 2030 er et potensial for en sysselsettingsvekst på nær 2000 arbeidsplasser i tillegg til de 3500 i vår basiscase, dvs. en vekst på til sammen 5500 arbeidsplasser eller en dobling av sysselsettingen i de aktuelle sektorene i dag.

1.2.3 Er fremskrivningene rimelige?

Det er to viktige grunner til at det i Nittedal er rimelig å anta at det finnes forutsetninger for å skape mellom 3500 og 5500 nye arbeidsplasser de neste 20-40 årene.

- I en spørreundersøkelse oppgir nær 3/4 av de som i dag jobber utenfor kommunen, at de gjerne tar arbeid i Nittedal dersom dette var mulig. Kommunens befolkning og kompetanse representerer dermed en stor ressurs som gjør det attraktivt for næringsdrivende å lokalisere seg i Nittedal. Dette gjelder særlig innenfor sektoren forretningsmessig tjenesteyting, hvor arbeidstakere bosatt i Nittedal har en bred kompetanse innenfor alle områder av sektoren, både innen finans og forsikring, IKT og FoU, samt innenfor de mange mindre sektorene innenfor forretningsmessig tjenesteyting.
- I takt med en avtagende pendling er det sannsynlig at potensialet for handelsvirksomhet øker. Grunnen til det er at 1/3 av de som pendler normalt gjør sine innkjøp i den kommunen de jobber i.

1.3 Anbefalinger

Selv om fremskrivningene tilsynelatende gir rimelige resultater, er det flere viktige forutsetninger som må være oppfylt for om en sysselsettingsvekst på mellom 3500 og 5000 de neste 20-40 årene skal kunne realiseres.

For det første forutsettes det at kommunen er i stand til å tilby nødvendig infrastruktur til etablering av nye næringsbygg. Uten at slik infrastruktur blir tilgjengelig vil næringslivet oppleve trengsel og følgelig søke andre områder i Oslo-regionen for etablering og vekst. For det andre må kommunen fortsette å sette av hensiktsmessige arealer til boliger. Det er særlig viktig å finne løsninger som fremstår som attraktive for arbeidstakere med relativt høy kompetanse.

Kommunens viktigste bidrag til fremtidig næringsutvikling er derfor knyttet til at det pågående reguleringsarbeidet av sentrumsarealer og tilhørende infrastruktur for samferdsel og kommunikasjon blir gjennomført på en god måte. Det bør legges særlig vekt på å prioritere ressurser til den delen av planarbeidet som kommunen selv har kontroll med, dvs. å utforme de lokale infrastrukturløsningene som er nødvendige for å utvikle velfungerende sentrumsfunksjoner. Med dette menes å identifisere de arealene som er mest egnet, samt å sørge for gode adkomstmuligheter til disse arealene.

Nittedal kommune bør også søke å påvirke utvikling av god infrastruktur for transport til og fra kommunen. En god infrastruktur (vei og bane), samt et vel-fungerende kollektivtilbud, styrker Nittedals rolle som en integrert del av Oslo-regionen. Siden det er et voldsomt press på å få ressurser til infrastrukturbygging til og fra Oslo er det viktig at Nittedal prioriterer å medvirke til at dagens kapasitet utnyttes best mulig, for eksempel gjennom å styrke kollektivtilbudet gjennom muligheter for innfartsparkering, effektive løsninger for busstransport, etc.

Dersom Nittedal skal klare å realisere vårt høye scenario, dvs. å utvikle relativt omfattende sentrumsfunksjoner, tror vi at det er nødvendig for kommunen å være proaktiv overfor næringslivet. Med dette menes at

- Det bør samarbeides med eiendomsutviklere for å tilpasse utviklingen av infrastruktur og næringsarealer som tilsvarer markedets behov.
- Nittedal må markedsføre befolkningens kompetanse og interesse for å ta arbeid lokalt overfor potensielle etablerere innen forretningsmessig tjenestevirksomhet.
- Virkemiddelapparatet til Innovasjon Norge må utnyttes maksimalt

2 Innledning

I denne rapporten analyseres styrker og mangler ved tilbudet av næring i Nittedal kommune i dag. I tillegg belyses hvilke nyetableringer innen enkeltbransjer det er potensial for i kommunen ut i fra markedsgrunnlaget lokalt og regionalt. Analysene inneholder vurderinger av hvilke konsekvenser nyetableringer innen handel og næring vil få, blant annet for allerede etablerte forretningsdrivende og for infrastruktur.

Nittedal er en kommune med en relativt høy befolkning i norsk målestokk. Samtidig har en høy andel av befolkningen både arbeid og gjør sine innkjøp utenfor kommunen. Den høye utpendlingen og handelslekkasjen speiler at Nittedal er et attraktivt sted å bo, men at befolkningen er knyttet til arbeidsmarked og sentrumsfunksjoner i nabokommunene.

Dette utgangspunktet reiser to spørsmål; hvorfor har Nittedal den rollen kommunen har i dag, og er det sannsynlig at rollen vil endres i løpet av de neste 20-40 årene?

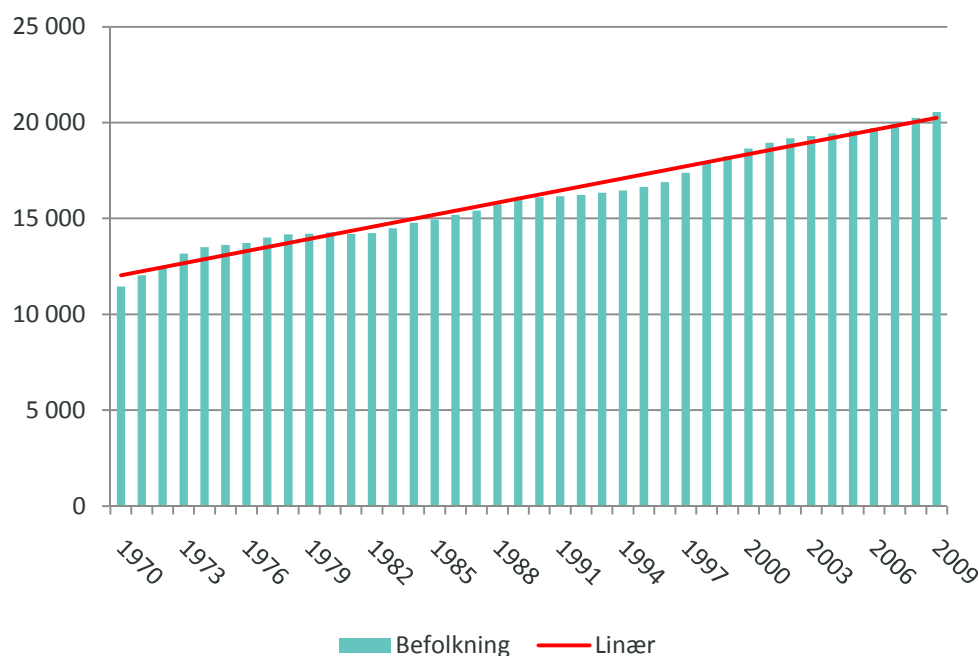
3 Status næringsliv i Nittedal

Dette kapitlet beskriver nærmere hvordan Nittedal ser ut i dag, samt hvordan utviklingen har vært de seneste årene med hensyn på befolkning, utdanningsnivå, sysselsetting og nyetableringer av foretak. For å undersøke hvilke områder Nittedal skiller seg eller ikke skiller seg ut på, har kommunen blitt sammenlignet med nabokommuner og kommuner som ligner på Nittedal med tanke på kommunens nære tilknytning til Oslo.

3.1 Befolkning

Nittedal kommune har opplevd en jevn vekst i befolkningen de siste 40 årene. I 1970 bodde det 11 451 personer i Nittedal kommune, mens det i 2009 bodde 20550 personer i kommunen. Det betyr en økning på hele 45 prosent.

Figur 3: Befolkningsutvikling i Nittedal kommune, 1970-2009

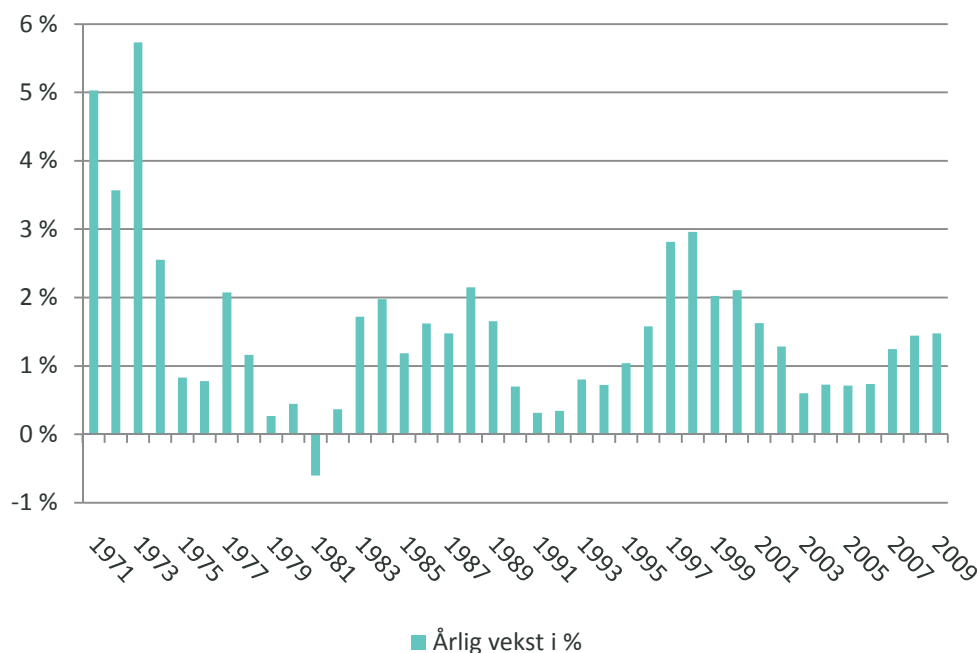

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Som man kan se ut i fra figuren under, var veksten spesielt sterk på begynnelsen av 1970-tallet, hvor det var årlige vekstrater på rundt 5 prosent. Det har vært en positiv vekst alle årene siden 1970, med ett unntak. I 1981 var befolk-

ningsutviklingen negativ. De 30 siste årene har den årlige veksten i hovedsak vært på mellom 0,5 og 3 prosent. De 10 siste årene har det gjennomgående vært en noe svakere vekst enn i de 20 foregående årene.

Figur 4: Årlig prosentvis endring i befolkningen i Nittedal kommune, 1971-2009

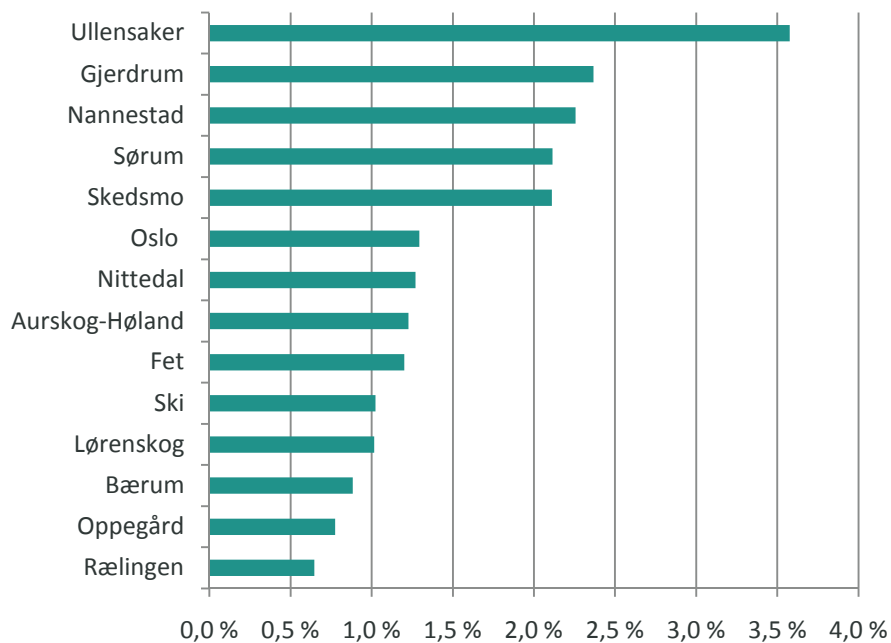

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sammenlignet med andre kommunene har Nittedal kommune opplevd en moderat vekst i folketallet og ligger midt på treet i forhold til nabokommuner og kommuner som ligner på Nittedal med tanke på kommunens nære tilknytning til Oslo. Nittedal kommune har hatt en gjennomsnittlig årlig vekst på litt over 1 prosent de 10 siste årene. Ullensaker har opplevd en betydelig vekst de 10 siste årene med en gjennomsnittlig årlig vekst på over 3,5 prosent. En av grunnene til den kraftige veksten i Ullensaker er nok åpningen av Oslo lufthavn, Gardermoen, i oktober 1998. Dette har skapt mange arbeidsplasser i Ullensaker og også trukket til seg nye beboere. Gjerdrum, Nannestad og Sørumsund er alle nabokommuner til Ullensaker og nyter nok også godt av sin plassering i forhold til Oslo lufthavn, Gardermoen. Disse kommunene har opplevd en gjennomsnittlig årlig vekst i folketallet på over 2 prosent. Skedsmo, som er en av Nittedals nabokommuner, har hatt en høyere vekst enn Nittedal. Skedsmo kommune har en årlig gjennomsnittlig vekstrate på over 2 prosent.

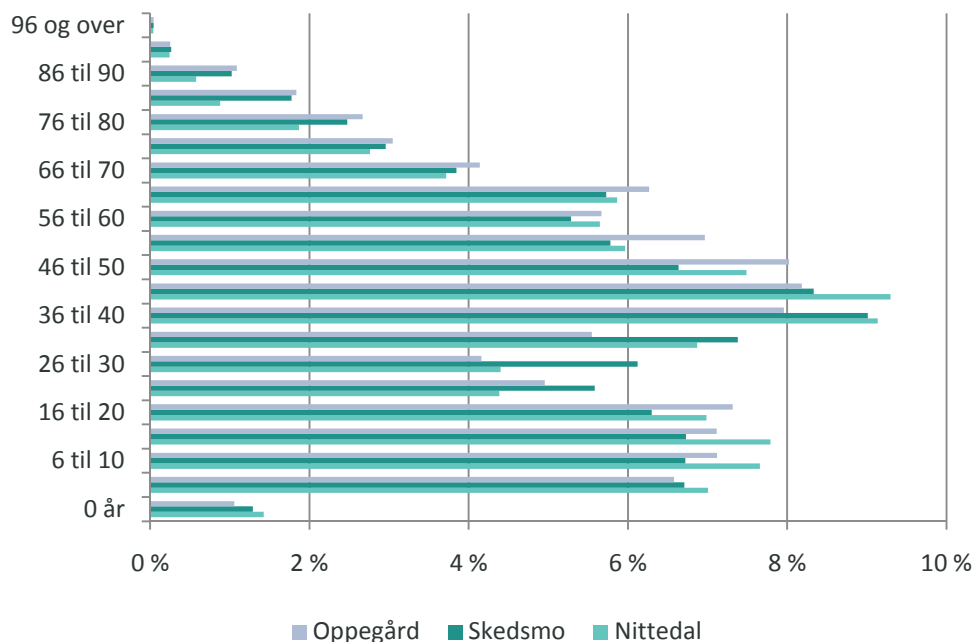
Kommuner syd for Oslo, som ligner på Nittedal med tanke på deres nære tilknytning til Oslo, har opplevd en svakere vekst enn Nittedal. Ski, Oppgård, Lørenskog og Bærum er alle kommuner som har hatt en gjennomsnittlig årlig vekst på under 1 prosent de siste 10 årene. Årsaken til denne relativt svake veksten kan være at det begynner å bli fullt i disse kommunene. Dette kan peke i retning av at veksten fremover vil komme nord for Oslo, i kommuner som Nittedal.

Figur 5: Gjennomsnittlig årlig prosentvis i endring i folketall for utvalgte kommuner, 1999-2009

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 6: Prosentvis aldersfordeling for Oppegård, Skedsmo og Nittedal kommune. 2008

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren over viser andeler av befolkningen i ulike aldersgrupper i Oppegård, Skedsmo og Nittedal. Vi har valgt å sammenligne Nittedal kommune med Op-

pegård og Skedsmo, da disse kommunene har hatt en henholdsvis svak og sterk vekst i folketallet de siste 10 årene, i tillegg til kommunenes geografiske beliggenhet i forhold til hovedstaden. Andelen 0 til 15 åringer er høyere i Nittedal enn i Oppegård og Skedsmo. Samtidig er andelen 36 til 45 åringer også høyere i Nittedal enn i de to andre kommunene. Dette kan tyde på at kommunen er populær for småbarnsfamilier.

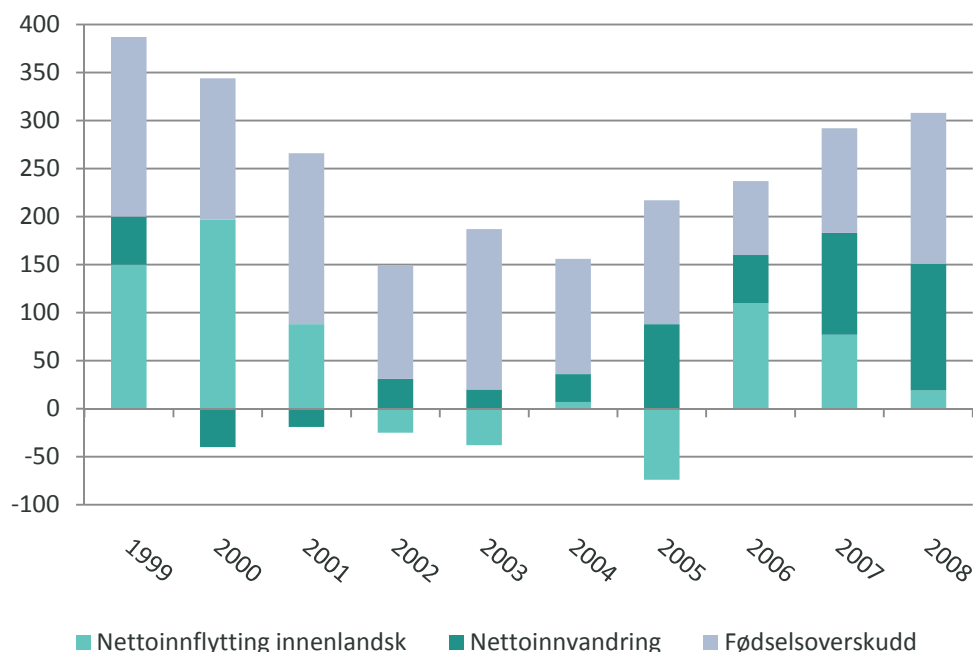
Skedsmo har en betydelig høyere andel 21 til 35 åringer enn Nittedal. Det kan tyde på at den høye befolkningsveksten i Skedsmo skyldes en høy innflytting av personer i denne aldersgruppen. Det er naturlig at andelen er høyere i denne aldersgruppen med tanke på at Høyskolen i Akershus ligger ved Lillestrøm i Skedsmo kommune med sine 3 900 studenter.

Oppegård har en større andel innbyggere over 46 år enn henholdsvis Nittedal og Skedsmo. Årsaken kan være at når man nærmer seg en viss alder, er ikke ønsket om enebolig og hage like stort som tidligere og man har heller behov for en mindre og mer praktisk leilighet. Oppegård kommune har hatt fokus på å bygge slike kompleks som terrasseleiligheter og andre leiligheter som nettopp denne aldersgruppen etterspør. Kolbotn sentrum er et eksempel som har flere store leilighetskompleks som passer denne aldersgruppen godt.

3.1.1 Befolkningsendringer

Figuren under viser befolkningsendringer i årene 1999 til 2008 for Nittedal kommune fordelt på nettoinnflytting innenlandsk, nettoinnvandring og fødselsoverskudd.

Figur 7: Nettoinnflytting innenlandsk, nettoinnvandring og fødselsoverskudd for Nittedal kommune i antall personer, 1999-2008

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det har vært et positivt fødselsoverskudd i alle årene, noe som ikke er overraskende med tanke på kommunens unge befolkning. Aldersfordelingen viste også at Nittedal kommune har en lavere andel av de eldste aldregruppene, og andelen døde vil derfor holde seg relativt lav. Som søylene i figuren over også viser, betyr fødselsoverskudd mest for befolkningsveksten i kommunen.

Innflytting fra andre deler av landet har variert mye de 10 siste årene hvor det har vært noen år med nettoinnflytting og andre år med nettoutflytting. I 2002, 2003 og i 2005 var det en nettoutflytting, mens det i de resterende årene var en nettoinnflytting.

Nettoinnvandrings har også variert mye fra år til år. I 2000 og 2001 var det netto-utvandring, men de siste årene har det vært nettoinnvandring i Nittedal kommune. Innvandringen har ikke hatt veldig stor innvirkning på befolkningsutviklingen i kommunen, men nettoinnvandringen har økt de siste årene. Dette er i tråd med utviklingen for Norge generelt sett.³

3.2 Utdanningsnivå

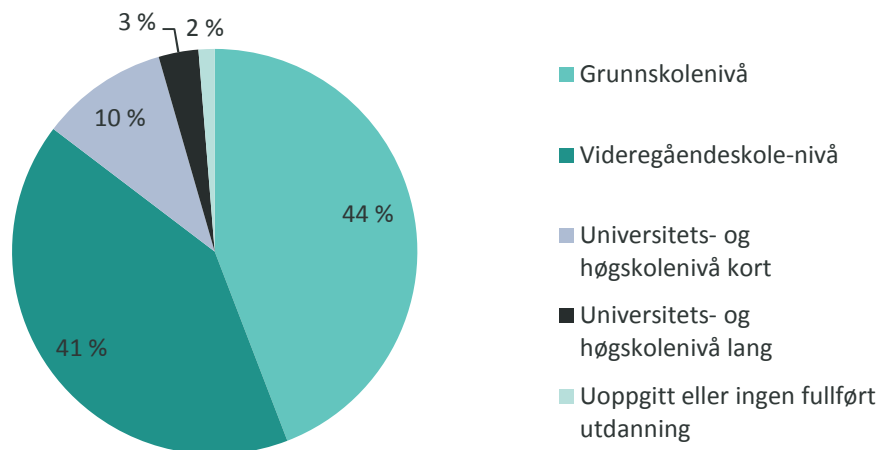
I likehet med resten av Norge, har andelen av befolkningen på 16 år og oppover med høyere utdannelse økt og andelen med lavere utdannelse sunket i løpet av de siste 30 årene i Nittedal kommune. I denne perioden har andelen som har fullført utdanning på universitets- og høgsolenivå fordoblet seg fra 13 prosent til 26 prosent. Andelen av befolkningen på 16 år og oppover som har fullført utdanning på universitets- og høgsolenivå var i 2008 på henholdsvis 20 og 6 prosent. Dette omfatter både kort og lang universitets- og høgsolenivå.⁴

---

³ <http://www.ssb.no/innvandring/>

⁴ Man må ha fullført minimum to års høyere utdanning på heltid for å kunne defineres på universitets- eller høgsolenivå. Dette gjelder uansett hvilken type utdanning det dreier seg om; også deler av profesjonsutdanninger. Universitets- og høgsolenivå kort omfatter alle som har fullført en universitets- og høgsolenivå utdanning av en varighet på inntil fire år. Universitets- og høgsolenivå lang omfatter alle som har fullført en universitets- og høgsolenivå utdanning på mer enn 4 år.

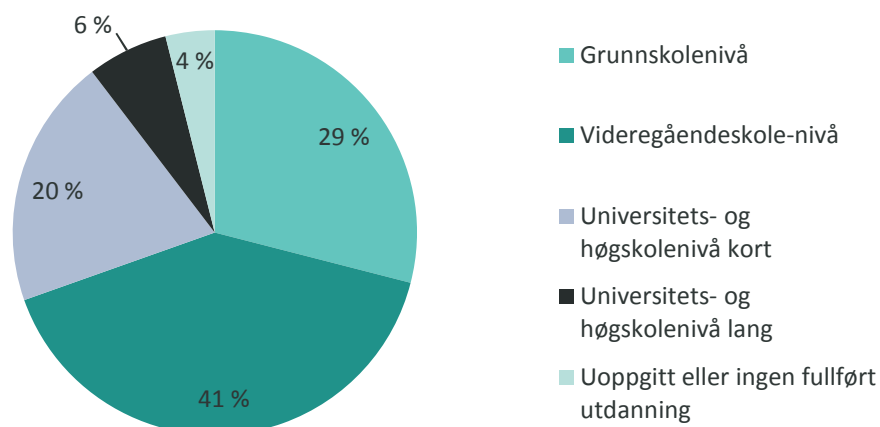
Figur 8: Andel av befolkningen på 16 år og over fordelt på ulike utdanningsnivåer i Nittedal kommune, 1980

Kilde: Statistisk sentralbyrå

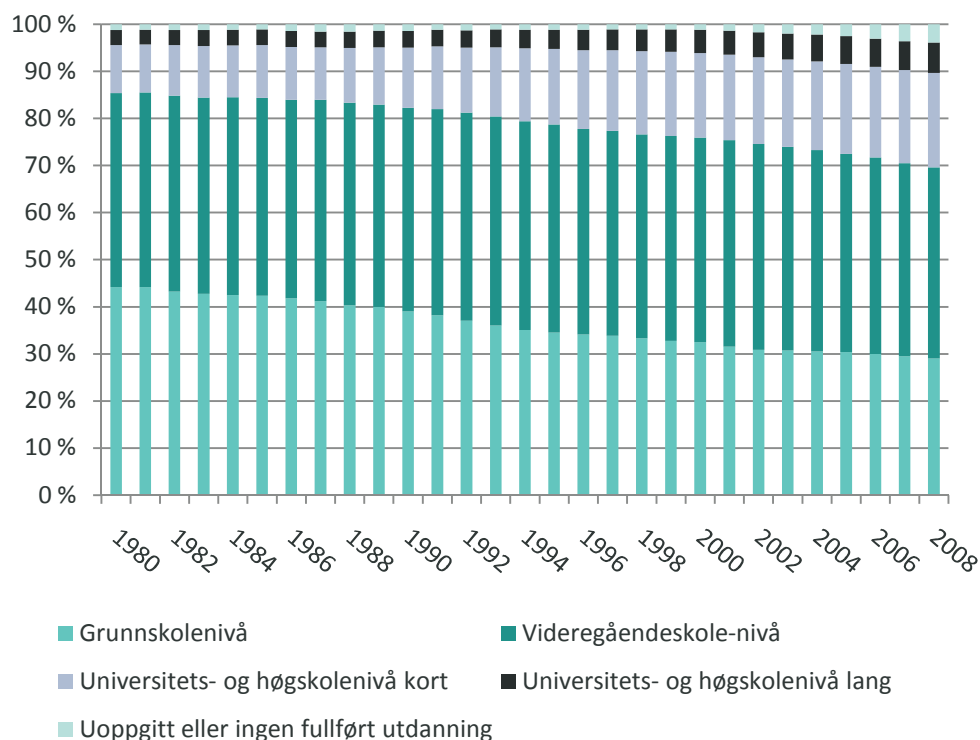
Andelen av befolkningen med lavere utdanning har som nevnt sunket. Andelen har sunket fra 85 til 70 prosent fra 1980 til 2008. Andelen av befolkningen i Nittedal med fullført videregående skole har holdt seg stabil, mens det har vært en stor nedgang i andelen med bare grunnskole. Denne andelen har sunket fra 44 til 29 prosent, som betyr en nedgang på 34 prosent.

Figur 9: Andel av befolkningen på 16 år og over fordelt på ulike utdanningsnivåer i Nittedal kommune, 2008

Kilde: Statistisk sentralbyrå

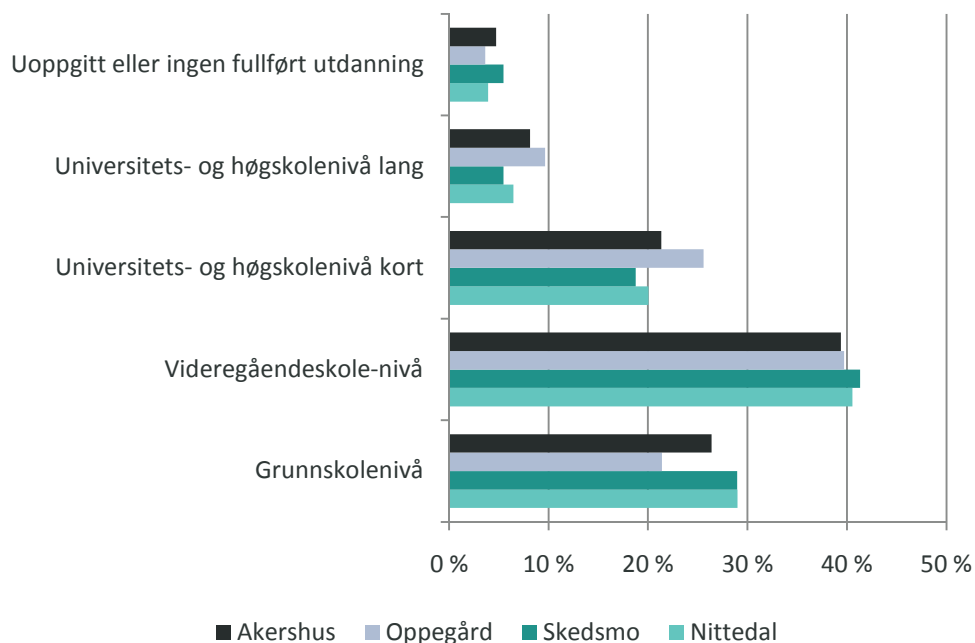
Figur 10: Andel av befolkningen på 16 år og oppover fordelt på ulike utdanningsnivåer i Nittedal kommune, 1980-2008

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sammenlignet med Oppegård har Nittedal kommune en noe lavere andel av befolkningen med høyere utdanning. Noe av forklaringen kan være at Oppegård kommune ligger nære to store universiteter. Skedsmo og Nittedal ligger på omtrent samme nivå for alle grupperingene, men Nittedal kommune har tendens til en høyere andel som har fullført utdanning på universitets- og høghskolenivå. I forhold til gjennomsnittet i Akershus, er andelen av befolkningen med lavere utdanning noe høyere i Nittedal og andelen med høyere utdanning er noe lavere.

Figur 11: Andel av befolkningen på 16 år og oppover fordelt på ulike utdanningsnivå for Akershus, Oppegård, Skedsmo og Nittedal kommune, 2008

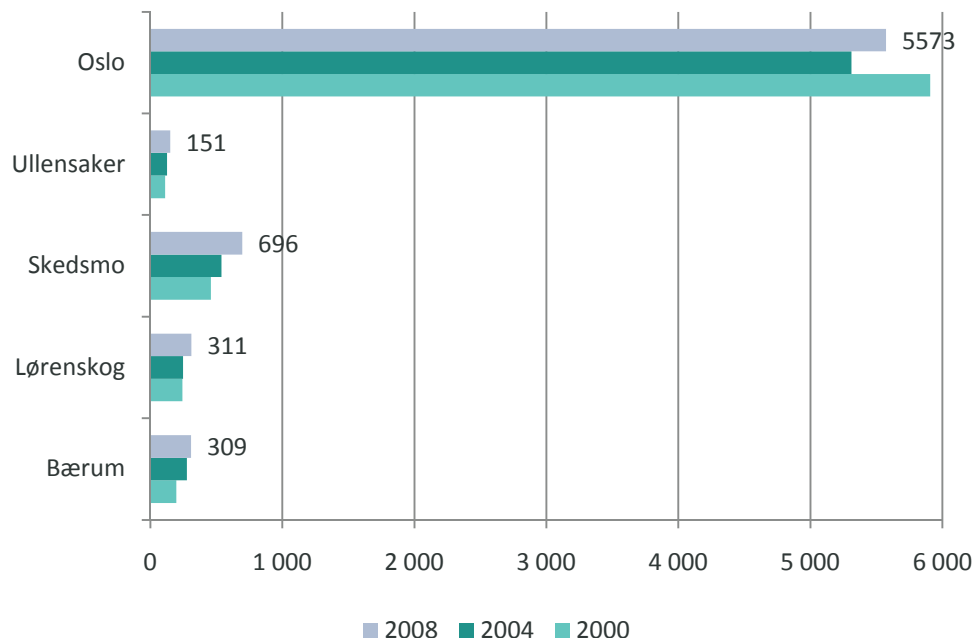

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.3 Pendling

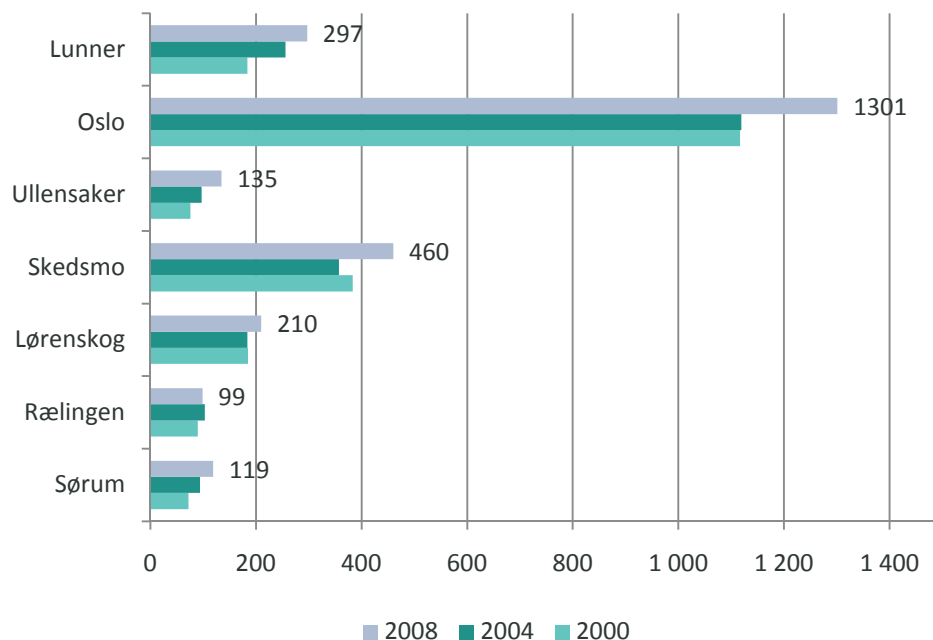
Figuren under viser hvilke kommuner folk bosatt i Nittedal kommune pendler til. I 2008 hadde Nittedal kommune 11 077 sysselsatte med bosted i kommunen, hele 7 640 av disse pendlet til andre kommuner. Med andre ord pendler nesten 70 prosent av de sysselsatte i Nittedal til andre kommuner. Som figuren viser var det 5 573 personer som pendlet til Oslo fra Nittedal kommune i 2008. Det betyr at 73 prosent av de 7 640 som pendlet i 2008, pendlet til Oslo. Det har vært en økning på antall arbeidstakere som pendler til Oslo sammenlignet med 2004, men sammenlignet med 2000 har det vært en nedgang. Mesteparten av de øvrige pendlerne ut av Nittedal fordeler på seg Skedsmo, Lørenskog og Bærum. De kommunene som sysselsetter nittedøler har opplevd en økning i antall arbeidsplasser de siste årene. Dette skaper gode sysselsettingsmuligheter for Nittedøler.

Figur 12: Antall sysselsatte bosatt i Nittedal kommune som pendler til andre kommuner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 13: Antall sysselsatte bosatt utenfor Nittedal kommune som pendler til Nittedal kommune

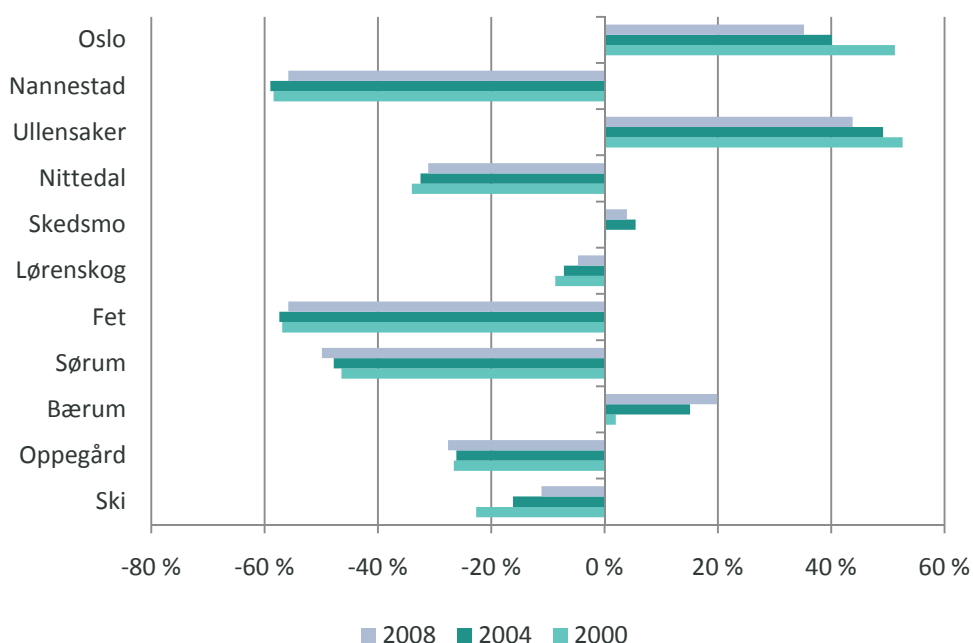

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren over viser antall sysselsatte bosatt utenfor Nittedal kommune som pendler til kommunen. Det er flest arbeidstakere fra Oslo kommune som pend-

ler til Nittedal kommune. Likevel er det langt færre som pendler til Nittedal kommune fra Oslo enn motsatt. I 2008 var det 1 301 bosatt i Oslo kommune som pendlet til Nittedal kommune. Det vil si at det var en nettoutpendling til Oslo på 4 272 personer i 2008. Skedsmo og Lunner har også en del arbeidstakere som pendler til Nittedal kommune. Lørenskog og Ullensaker har også noe, men Nittedal kommune har likevel en nettoutpendling i forhold til disse kommunene.

Figur 14: Nettoppendling i prosent av antall arbeidstakere i utvalgte kommuner

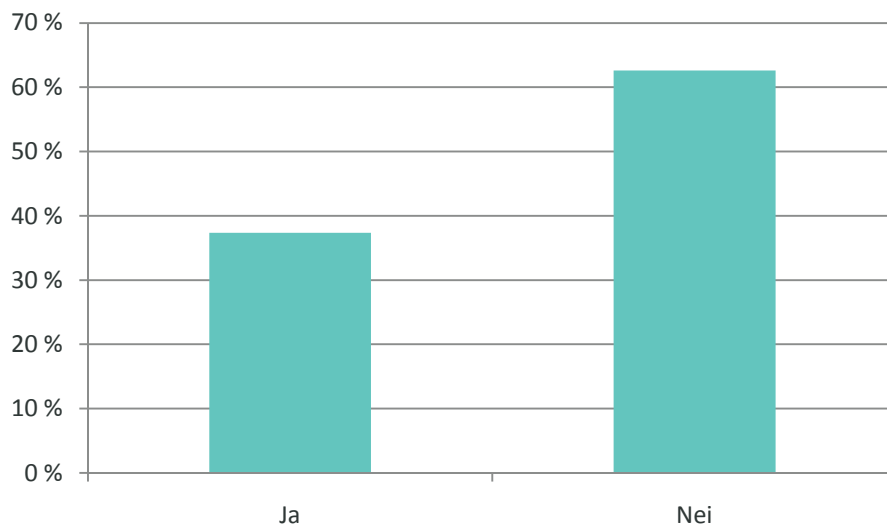
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren over viser nettoppendling i prosent av antall arbeidstakere i utvalgte kommuner. Nittedal kommune har en nettoutpendling og hadde et underskudd på 31 prosent arbeidsplasser i forhold til antall arbeidstakere i 2008. Oslo, Ullensaker, Skedsmo og Bærum har et overskudd av arbeidsplasser. For Oslo og Ullensaker er overskuddet på over 35 prosent. Andre kommuner som har en nettoutpendling er Nannestad, Sørums og Oppegård.

3.3.1 Handels- og arbeidsreiser hører sammen

Som en del av handelsanalysen ble det i februar 2010 utført en omlandsanalyse hvor 200 tilfeldige personer bosatt i Nittedal kommune ble intervjuet om deres innkjøpsvaner. Da Nittedal kommune har en såpass høy utpendling, er det interessant å undersøke nærmere hvorvidt de sysselsatte med arbeidssted utenfor kommunen legger igjen mye penger i forbindelse med arbeidsreisen. I undersøkelsen ble derfor respondentene spurt om arbeidsstedskommune og om de vanligvis gjør innkjøp i denne kommunen.

Figur 15: Andel sysselsatte bosatt i Nittedal kommune som pendler ut av kommunen og som har svart på følgende spørsmål; Gjør du vanligvis innkjøp den kommunen du jobber i?

Av de 200 husstandene som ble intervjuet, jobber nesten halvparten utenfor Nittedal kommune. Av disse svarte over en tredjedel at de vanligvis gjør innkjøp i den kommunen de jobber i. Med andre ord er det mange Nittedøler som legger igjen mye av pengene sine i andre kommuner enn i bostedskommunen Nittedal. I overkant av 75 prosent av respondentene som arbeider utenfor Nittedal kommune, jobber i Oslo. Det er nærliggende å tro at flere av respondentene som bruker tog som fremkomstmiddel, handler før de setter seg på toget på vei hjem, da jernbanestasjonen i Nittedal ligger utenfor sentrumsområdet.

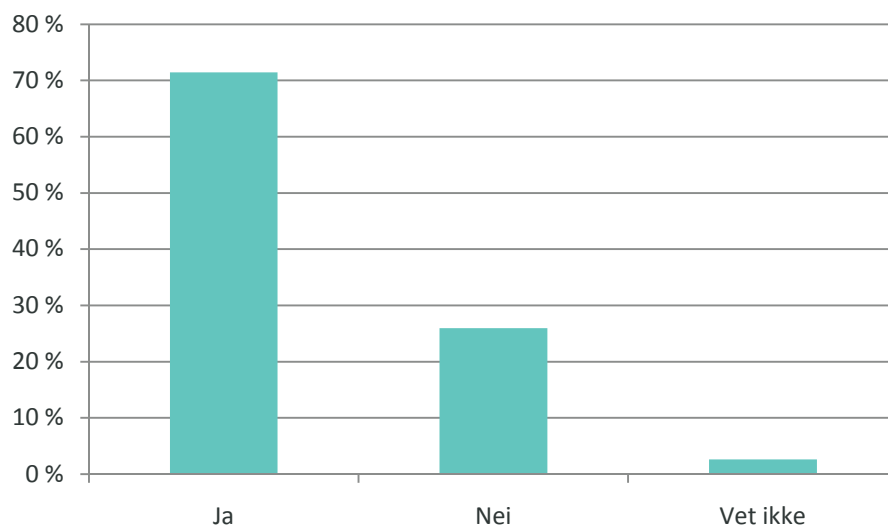
Det er likevel fortsatt i overkant av 60 prosent som vanligvis ikke gjør innkjøp i den kommunen de arbeider i. Dette behøver ikke å bety at det er Nittedal de handler i. Undersøkelsen viser dog at mange av respondentene gjør dagligvareinnkjøp lokalt. Det er derfor naturlig å tro at mange av pendlerne som vanligvis ikke gjør innkjøp i arbeidskommunen, gjør det i Nittedal på vei hjem fra jobb.

3.3.2 Pendlere ønsker å jobbe lokalt

For å kunne undersøke nærmere hvorvidt arbeidstakere som pendler ut av Nittedal kommune, faktisk har et reelt ønske om å jobbe i Nittedal, ble respondentene som pendler spurt om de ønsker å jobbe i Nittedal kommune dersom det er mulig. I overkant av 70 prosent av de som jobber utenfor Nittedal kommune, ville valgt arbeidssted i Nittedal. Det vil si at arbeidstakere ikke har noe selvstendig ønske om å reise langt til jobb. Sannsynligvis har pendlerne valgt å jobbe i andre kommuner på grunn av et mer tilfredsstillende fagmiljø og høyere lønninger, enn det Nittedal kan tilby i dag. Ønsket om å jobbe lokalt viser at det er et stort potensial i kommunen med tanke på arbeidskraft, som Nittedal kan utnytte bedre. Ved å matche kompetanseprofilen til pendlerne i Nittedal med kompetansekravene til virksomhetene lokalisert i kommunen, kan man finne indikasjoner på hvilke typer næringer som har best forutsetninger for etablering i kommunen.

Rundt 25 prosent ville ikke valgt å jobbe i Nittedal selv om det var mulig. Årsaken til at noen fortsatt ønsker å reise langt til jobb kan være ønske om å jobbe et sted hvor det er et mer pulserende liv med butikker, kafeer og kulturliv, enn det Nittedal kan tilby i dag.

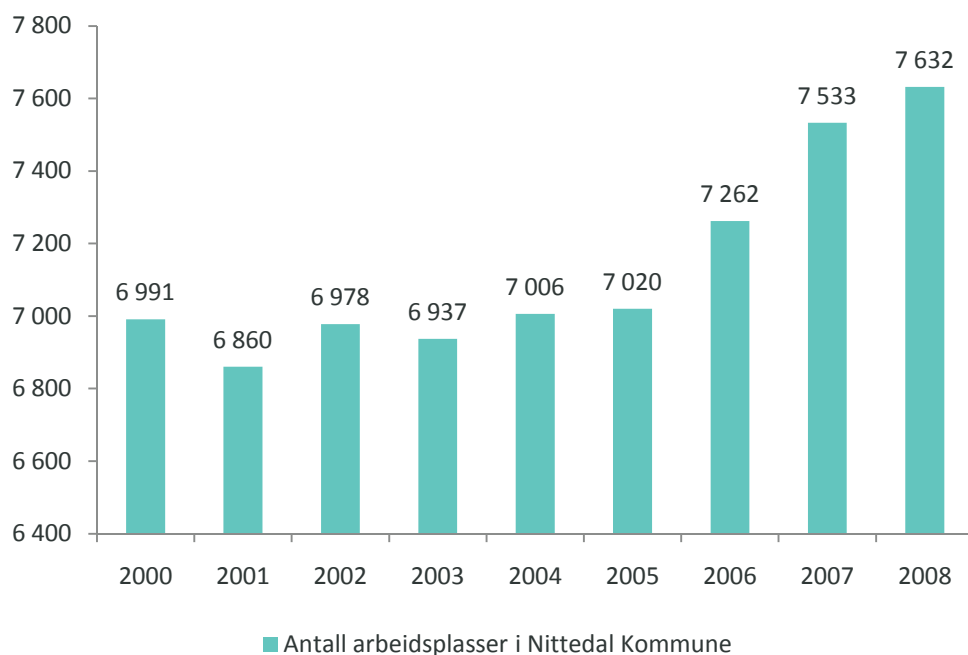
Figur 16: Andel sysselsatte bosatt i Nittedal kommune som pendler ut av kommunen og som har svart på følgende spørsmål; dersom det var mulig ville du valgt arbeidssted i bostedskommunen?

3.4 Sysselsetting

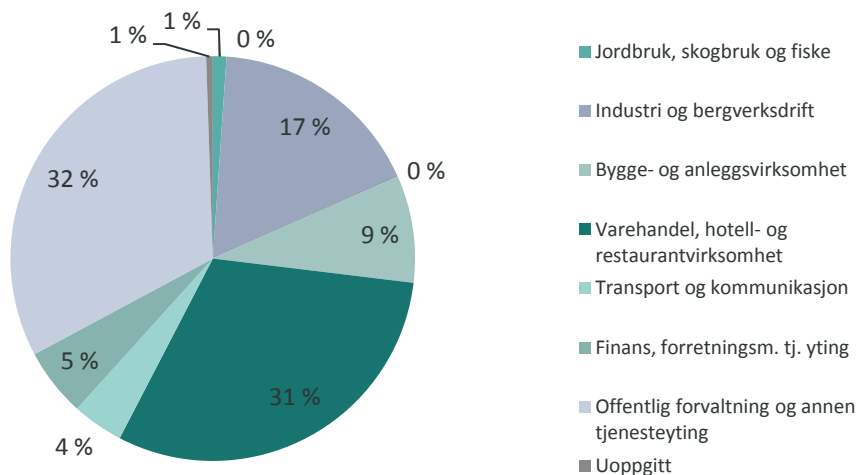
I 2008 var det 7 632 arbeidsplasser i Nittedal kommune. Av disse er 45 prosent besatt av nittedøler, mens 55 prosent er besatt av sysselsatte bosatt utenfor Nittedal kommune. Det har vært en økning i antall arbeidsplasser på litt over 9 prosent i forhold til 2000. Veksten har vært spesielt sterk de fire siste årene. Den største økningen har kommet i næringen bygge- og anleggsvirksomhet, hvor antall sysselsatte har økt med 60 prosent siden 2005. Transport og kommunikasjon, samt finans og forretningsmessig tjenesteyting har også hatt en betydelig vekst med en økning på rundt 20 prosent siden 2005.

Figur 17: Antall arbeidsplasser i Nittedal kommune, 2000-2008

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren under viser hvordan arbeidsplassene i Nittedal kommune er fordelt på ulike næringer innenfor offentlig og privat sektor i 2008. Offentlig forvaltning og annen tjenesteyting er den største næringen med 32 prosent av arbeidsplassene. Næringen varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet kommer hakk i hæl med 31 prosent. Industri- og bergdrift har 17 prosent av arbeidsplassene i Nittedal kommune, mens bygge- og anleggsvirksomhet har 9 prosent av arbeidsplassene.

Figur 18: Andel sysselsatte i næringer med arbeidssted i Nittedal kommune i offentlig og privat sektor, 2008

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren under viser hvordan arbeidsplassene er fordelt på et mer disaggregert nivå og kun for privat sektor. Her ser man at det er næringen agentur- og engroshandel som er den største næringen i privat sektor med 1 358 ansatte i 2008. Næringen næringsmiddel- og drikkevareindustri hadde 912 sysselsatte i 2008. Ringnes AS fyller naturlig nok mange av disse arbeidsplassene. Bygge- og anleggsvirksomhet har også mange av arbeidsplassene med 658 sysselsatte i 2008.

Nittedal har en lavere andel sysselsatte innenfor primærnæring og finansiell tjenesteyting, selv om veksten i sistnevnte næring har vært høy de siste årene.

Tabell 1: Antall sysselsatte fordelt på næringer i privat sektor, 2008

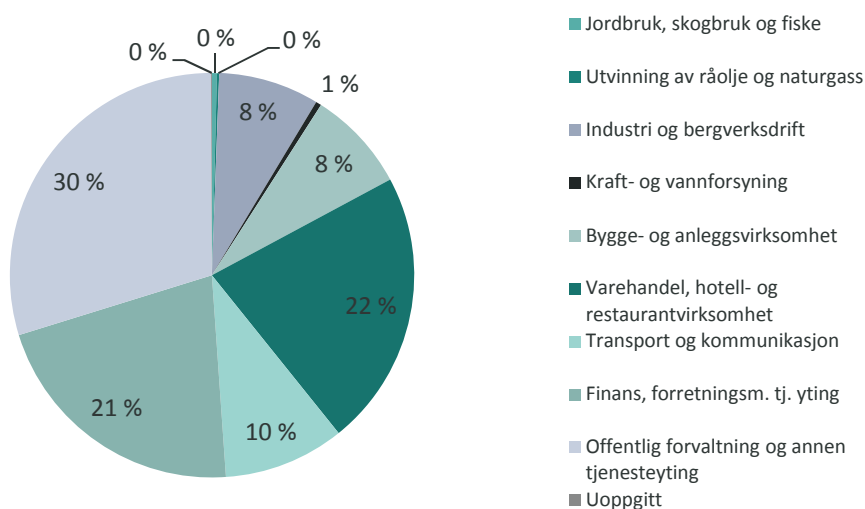
Næring	Antall sysselsatte
Jordbruk, jakt og viltstell	66
Skogbruk	16
Bergverksdrift ellers	14
Næringsmiddel- og drikkevareindustri	912
Trelast- og trevareindustri	13
Forlag og grafisk industri	200
Metallvareindustri	124
Maskinvareindustri	30
Bygge- og anleggsvirksomhet	658
Motorkjøretøytjenester	278
Agentur- og engroshandel	1358
Detaljhandel og reparasjon av varer	617
Hotell- og restaurantvirksomhet	89
Landtransport og rørtransport	228
Post og telekommunikasjoner	75
Finansiell tjenesteyting	16
Eiendomsdrift	95
Utleievirksomhet, mask. og utstyr	15
Databehandlingsvirksomhet	31
Annen forretningsmessig tjenesteyting	257

Merknad: De næringene hvor det var færre en 10 ansatte er ikke tatt med i tabellen

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren under viser andel sysselsatte bosatt i Nittedal kommune som pendler til andre kommuner fordelt på næring i både offentlig og privat sektor. Flest nittedøler jobber i offentlig forvaltning og annen tjenesteyting i kommuner utenfor Nittedal. Av de som pendler jobber 30 prosent i denne næringen. Videre er det mange nittedøler som arbeider i varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet og i finans, forretningsmessig tjenesteyting. Av de som pendler ut fra Nittedal jobber i overkant 20 prosent i hver av disse to næringene. Videre arbeider 10 prosent innenfor transport og kommunikasjon.

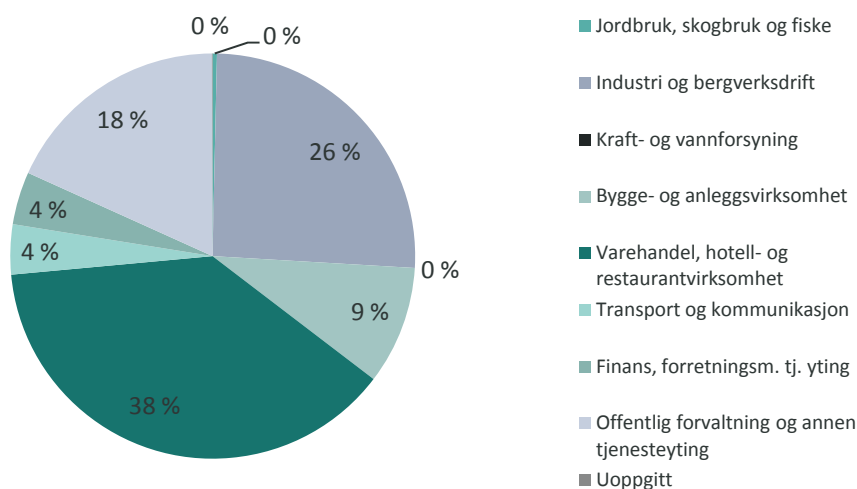
Figur 19: Andel sysselsatte bosatt i Nittedal kommune som pendler til andre kommuner fordelt på næring i offentlig og privat sektor, 2008

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 20 viser hvilke næringer arbeidstakerne bosatt utenfor Nittedal kommune som pendler til Nittedal jobber i. I underkant av 40 prosent av de innpendlende jobber i varehandel, hotell og restaurantvirksomhet. Som tidligere forklart, er agentur- og engroshandelen en stor næring i Nittedal, og mange av de innpendlende jobber sannsynligvis i denne næringen. Videre er det mange som jobber i industri- og bergverksdrift. 26 prosent av arbeidstakere bosatt utenfor Nittedal kommune jobber i denne næringen. Offentlig forvaltning og annen tjenesteyting er også en stor næring, og 18 prosent av de innpendlende jobber her.

Figur 20: Andel sysselsatte bosatt utenfor Nittedal kommune som pendler til Nittedal kommune fordelt på næring i offentlig og privat sektor, 2008

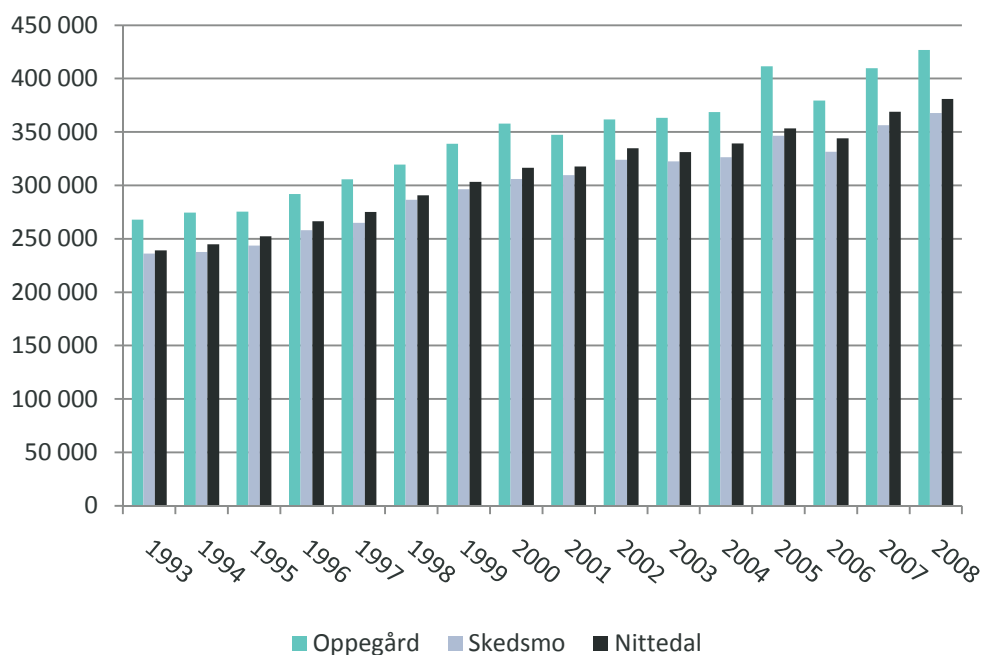
Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.5 Inntekt

Figur 21 viser gjennomsnittlig bruttoinntekt i 2008-kroner for henholdsvis Oppegård, Skedsmo og Nittedal kommune for årene mellom 1993 og 2008. Oppegård har en betydelig høyere gjennomsnittlig bruttoinntekt enn Skedsmo og Nittedal. Noen av årsakene kan være at det er et høyere utdanningsnivå i denne kommunen, samt at andelen 46 år og over er høyere enn i Skedsmo og Nittedal.

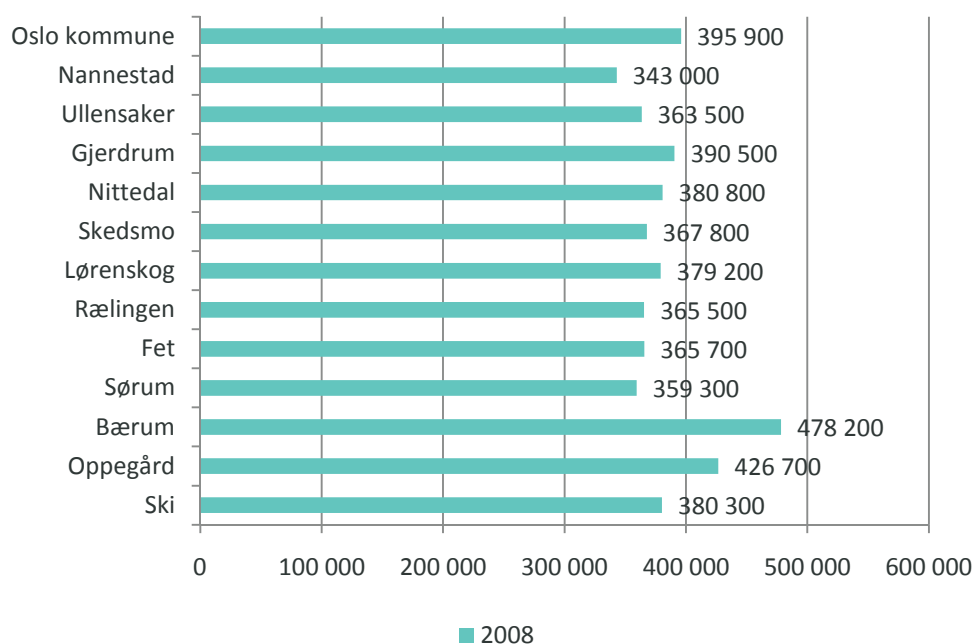
Nittedal kommune ligger så vidt over Skedsmo, men forskjellen er svært liten. Noe av forklaringen til at Nittedal ligger noe over Skedsmo kan ligge i at Skedsmo har en høyere andel unge voksne enn Nittedal. Dette er en gruppe som ofte har en lavere inntekt. Andelen studenter er nok også relativt høy på grunn av høgskolens beliggenhet i Skedsmo kommune. Dette er som kjent også en lavinntektsgruppe.

Figur 21: Gjennomsnittlig bruttoinntekt målt i 2008-kroner i Oppegård, Skedsmo og Nittedal kommune, 1993-2008

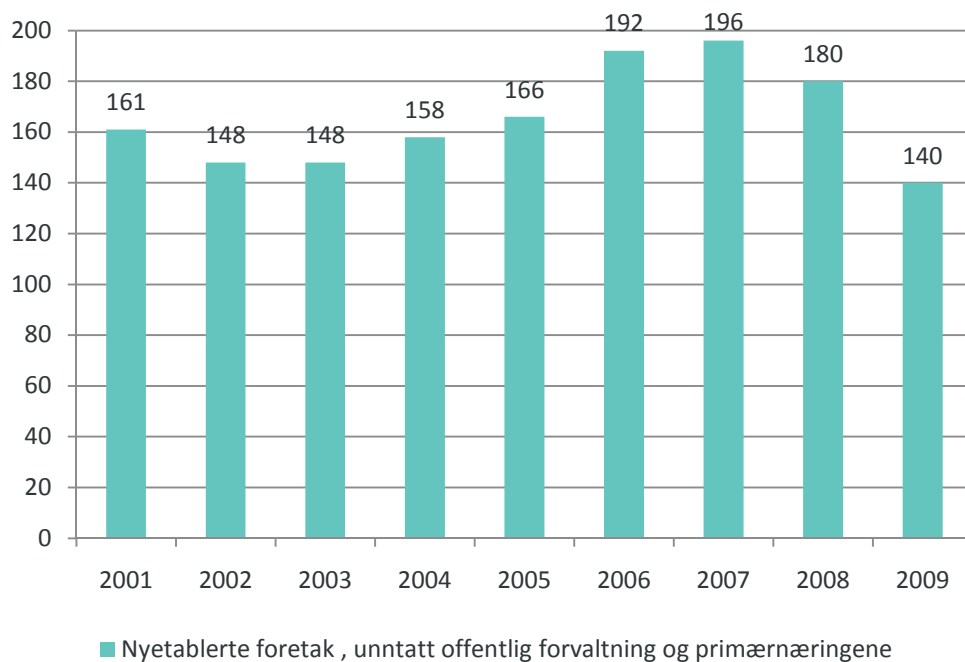
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Av referansekommunene er det Bærum som hadde høyest gjennomsnittlig bruttoinntekt i 2008 med 478 200 kroner. Oppegård ligger som nummer to med en bruttoinntekt på 426 700 kroner i 2008. Nittedal kommune ligger over middels sammenlignet med de andre kommunene med en gjennomsnittlig bruttoinntekt på 380 800 kroner. Nittedal kommune ligger også høyere enn mange av kommunene i omlandet.

Figur 22: Gjennomsnittlig bruttoinntekt i ulike kommuner, 2008

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.6 Nyetableringer

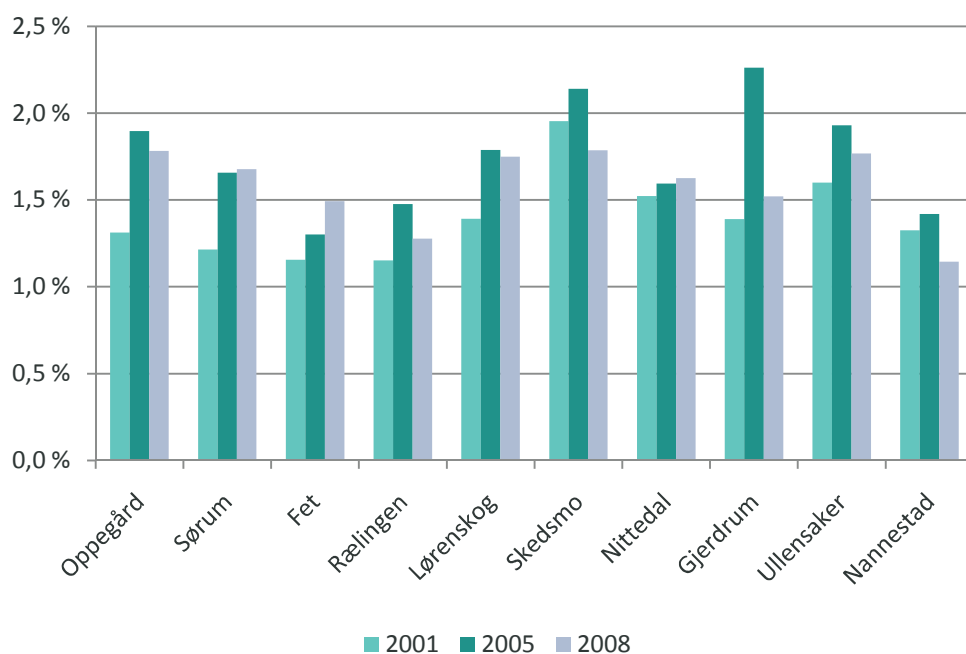
Figur 23: Nyetablerte foretak, unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene i Nittedal kommune, 2001-2009

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren over viser antall nyetablerte foretak, unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene, i Nittedal kommune fra 2001 til 2009. Fra 2003 til 2007 var

det en jevn økning i antall nyetableringer. Økningen var spesielt høy i 2006, hvor det var en vekst på 16 prosent i forhold til 2005-nivået. Dette året var det også en markant økning i antall arbeidsplasser i Nittedal kommune, økningen var på rundt 3,5 prosent. Finanskrisen har satt sine spor i antall nyetablert foretak i kommunen. I 2008 var det en nedgang på 8 prosent i antall nyetableringer, og i 2009 sank antall nyetablerte foretak med hele 22 prosent sammenlignet med året før.

Figur 24: Nyetablerte foretak, unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene, målt i prosent av antall arbeidstakere med bosted i kommunen i utvalgte kommuner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 24 viser antall nyetablerte foretak i prosent av antall arbeidstakere med bosted i kommunen i utvalgte kommuner. De fleste kommunene har opplevd en nedgang i andel nyetableringer i forhold til antall arbeidstakere fra 2005 til 2008. Finanskrisen har nok mye av skylden for denne utviklingen. Nittedal kommune ligger likevel noe over nivået i 2005. Oppegård, Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker ligger på omtrent samme nivå og har høyest andel nyetableringer i forhold til antall arbeidstakere i 2008. Sørum og Nittedal ligger like under med en etableringsprosent på litt over 1,5 prosent i 2005. Jevnt over er det ikke store forskjeller mellom kommunene. Dette gjelder spesielt for året 2008.

3.7 Oppsummering

Nittedal kommune skiller seg ut sett i forhold til andre kommuner i Akershus på flere punkter. En stor andel av Nittedals befolkning har arbeidssted utenfor kommunen, i underkant av 70 prosent av de sysselsatte pendler ut. Engroshandel utgjør en betydelig del av næringslivet i Nittedal sammen med næringsmiddel- og drikkevarer industrien. Det er relativt få ansatte i finans og forretnings-

messig tjenesteyting. Likevel er det mange sysselsatte i Nittedal som jobber i denne næringen i andre kommuner utenfor Nittedal.

På andre punkter skiller ikke Nittedal kommune seg nevneverdig ut i forhold til de andre kommunene i Akershus. Befolkningsveksten i kommunen ligger på gjennomsnittet av kommunene ellers i fylket. Innad i fylket er det imidlertid store variasjoner. I de senere årene har veksten stagnert noe i kommunene sør for Oslo, mens veksten har vært stor i kommunene nord for hovedstaden.

Utdanningsnivået i Nittedal kommune er omtrent på samme nivå som gjennomsnittet i Akershus. Andelen av befolkningen med høyere utdanning er noe lavere i Nittedal i forhold til gjennomsnittet, men forskjellene er ikke store. Videre er det ikke de store differansene i inntektsnivået i Akershus. Nittedal ligger på samme nivå som de fleste kommunene i fylket. Inntektsmessig er det Bærum og Oppegård som skiller seg ut i positiv forstand. Jevnt over er det ikke store forskjeller mellom kommunene i antall nyetablerte foretak sett i forhold til antall sysselsatte med bosted i kommunen. Det er mindre enn ett prosentpoeng som skiller kommunene med flest og færrest nyetableringer per antall sysselsatte. Nittedal ligger på snittet av kommunene ellers i Akershus.

4 Nittedals muligheter for å tiltrekke seg næringsliv

I dette kapitlet ser vi nærmere på fremtidsperspektiver for næringslivsutviklingen i Nittedal.

4.1 Innledning

Generelt er det kompliserte sosiale og økonomiske prosesser som er bestemmende for hva slags næringsliv som etableres på et sted og for forutsetningene for vekst og utvikling.

Innenfor rammen av denne rapporten er det ikke meningen å gi noen fullstendig presentasjon av teorier og litteratur på dette området. Snarere stiller vi opp en enkel modell som tar utgangspunkt i at næringsutvikling kan forstås i lys av en sentrum/periferi kontekst. Innenfor denne rammen utnyttes ulike områder på forskjellige måter, for eksempel primært til bosetting, industri eller sentrumsfunksjoner.

4.2 Drivkrefter for næringsutvikling

Vår hypotese er at næringslivet vil utvikle seg over tid som en funksjon av følgende drivere

- *Nærhet til marked.* Ny virksomhet vil etableres og eksisterende virksomhet vil vokse i større grad i områder hvor virksomhetene har nærhet til et marked. Geografisk nærhet til marked spiller ulik rolle i ulike næringer. I store deler av tjenestesektoren er fysisk kontakt med kundene nærmest en forutsetning for virksomheten som sådan, for eksempel innenfor handel og personlige tjenester. Alt annet likt, vil lokalisering nær kundene gi en konkurransefordel. For vareproduserende sektor (industri), engrosvirksomhet, forretningsmessig tjenesteyting og transport er slik fysisk kundekontakt ikke en nødvendig forutsetning, men hensyn til transportkostnader kan likevel bety at det er lønnsomt å etablere og ekspandere virksomhet i geografisk nærhet til markedet.
- *Tilgang til ressurser.* Alt næringsliv baserer sin virksomhet på å utnytte ressurser til å produsere varer og tjenester. Med ressurser menes både råvarer og energi til industriproduksjon, arbeidskraft og kompetanse. Mange industrivirksomheter vil derfor ofte velge å lokalisere seg i områder med

gunstig tilgang til ressurser fremfor lokalisering i nærhet til markedet. I tjenestesektoren er tilgang til arbeidskraft generelt sett av større betydning. For tjenestebedrifter er det derfor ikke nødvendigvis noen konflikt mellom lokalisering ut i fra nærhet til markedet og tilgang til ressurser.

- *Infrastruktur.* Alle virksomheter er avhengig av infrastruktur, i form av samferdsel og kommunikasjoner, for å komme i kontakt med markedet og for å få oppnå tilgang til ressurser (råvarer, energi og arbeidskraft). Med infrastruktur menes også tilgang til hensiktsmessige arealer og bygg for å drive virksomheten. Desto bedre infrastruktur, desto mer attraktivt vil et område være for etablering og vekst av næringsliv.
- *Klynger.* En klynge er en samlokalisering av virksomheter, der samlokaliseringen gir en positiv effekt for virksomhetene. Den positive effekten kan komme av fordeler ved å dele et leverandør- og arbeidsmarked, samt at innovasjoner spres lettere mellom virksomhetene, for eksempel når de ansatte bytter jobb.

Alle faktorene nevnt over er drivkrefter som trekker i retning av at næringsliv har fordeler av å samlokaliseres i sentrumsområder. Klyngeeffekter peker direkte på fordeler av samlokalisering. Den andre samlokaliseringseffekten er at befolkningen utgjør både et kunde- og ressursgrunnlag for næringsvirksomhet. For å realisere samlokaliseringsfordelene og unngå trengselsulemper, forutsettes det at infrastrukturen utvikles i takt med veksten i befolkningen og næringslivet i et område.

Sagt på en annen måte skjer utvikling i befolkning, næringsliv og infrastruktur simultant og reflekterer ulike sider av én og samme prosess. Konsekvensen er at det over tid skjer en sentralisering av både befolkningen og næringslivet, og en slik sentralisering bidrar parallelt til utvikling av infrastruktur. Samlokaliseringsfordeler er derfor ofte fremhevet som den viktigste drivkraften bak sentrumsdannelse. I vår analyse er det derfor viktig å forstå Nittedals næringsstruktur og fremtidsmuligheter ut i fra kommunens rolle i Oslo som en storbyregion.

En konsekvens av, men samtidig også en forutsetning for en slik samlokalisering, er at det etableres boligområder i tilknytning til byene. Innen en region vil ikke næringslivet og bosettingen spres tilfeldig utover, og innenfor regionen vil det utvikles områder som enten primært tjener til boliger eller primært til næringsvirksomhet. I kommuner hvor arealene primært utnyttes til boliger, vil derfor oppleve både en høy utpendling og en høy handelslekkasje. I så fall vil kommunen inngå i en større nærings- og arbeidsmarkedsregion sammen med sine nabokommuner.

Statistikken som beskriver status for næringslivet i Nittedal per i dag tyder på at kommunen i stor grad tjener som en bostedskommune og hvor befolkningens byfunksjoner er lokalisert andre steder. Denne konklusjonen bygger både på at det er en vesentlig handelslekkasje og en høy grad av pendling ut av kommunen. Sagt på en annen måte tilhører Nittedal en større handels- og arbeidsmar-

kedsregion (Oslo-regionen⁵) og vi må forstå næringsutviklingen i Nittedal i en bredere sammenheng enn bare ut i fra faktorer innenfor kommunegrensen isolert sett.

En slik tilnærming gjør at vi kan vurdere Nittedals fremtidsperspektiver ut i fra to innfallsvinkler:

- Gitt Nittedals rolle innenfor Oslo-regionen i dag, hva er de viktigste driverne for næringsutvikling?
- Kan Nittedal over tid få en annen rolle innenfor Oslo-regionen, for eksempel ved at det i større grad utvikles selvstendige sentrumsfunksjoner innenfor kommunen? Hva er da potensialet for næringsvirksomhet?

4.3 Analysemodell

Drøftingen av teorier for by- og regionsutvikling har begrenset nytte for den praktiske politikkkutforming i Nittedal. Formålet med den videre analysen er derfor å konkretisere driverne for næringsutviklingen i en modell hvor fremtidsutsiktene for Nittedal kan illustreres i enkle beregninger.

4.3.1 Om modellen

For å kunne gjøre næringsanalyser for norske kommuner, har COWI utviklet en statistisk modell. Modellen tar utgangspunkt i påvirkningsfaktorer eller drivere for utviklingen i Nittedal, samt relasjonen mellom disse driverne og sysselsettingsutviklingen i ulike næringer.

Modellen bygger på at det er utviklingene i befolkning og inntekt som driver mye av utviklingen i privat næringsliv. Historiske data viser en sterk statistisk sammenheng mellom sysselsettings-, inntekts- og befolkningsutvikling.

- Befolkningen i en kommune vil være en viktig ressurs for næringslivet, både som arbeidskraft og som kundegrunnlag, jfr. drøftingen over.
- Inntekt vil være en faktor som gjenspeiler både hvor stor kjøpekraft innbyggerne i kommunen har, hva som er innbyggernes kompetanse- og utdanningsnivå og lokale lønnskostnader. Jo høyere inntekt per innbygger, jo høyere kompetansenivå kan en anta, og jo høyere lønnskostnadsnivå.

Et eksempel på sammenhengen mellom befolkning og inntekt som drivere for næringsutvikling, er at sysselsettingen innenfor varehandelen i Nittedal vil være avhengig av hvor mange som bor i nærområdet (nærhet til markedet) og hvor mye disponibel inntekt disse personene har som kan brukes til konsum. Et annet eksempel er at utviklingen av kunnskapsintensiv virksomhet i et område, vil

---

⁵ Hva som er en presis avgrensning av hvilken region som Nittedal tilhører er utenfor mandatet til denne rapporten. Vi bruker derfor Oslo-regionen som en litt upresis betegnelse.

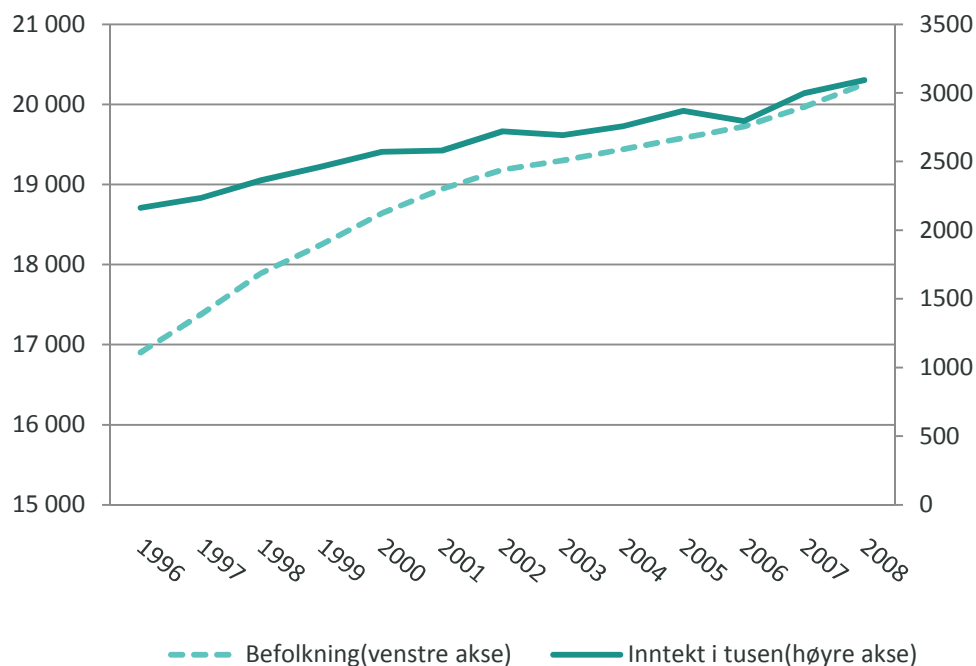
være drevet av utviklingen i befolkningen som en generell ressurs og utviklingen i inntekt som et mål for den lokale arbeidskraftens kompetanse.

4.3.2 Historisk utvikling i driverne

Historisk er det slik at det er næringene engros og industri som har sysselsatt flest av arbeidstakerne som jobber i Nittedal. Næringene handel, tjenester og transport har vokst mye i perioden 1996 til 2008, men sysselsettingen er omtrent halvparten så stor som i engros og industri. Alle næringene, med unntak av industri, har hatt en positiv utvikling i antall ansatte i perioden 1996-2008. At antallet sysselsatte i industrien reduseres kan komme av den generelle samfunnsutviklingen der flere jobber i serviceyrker, samt at industrien i Norge er blitt mer kapitalintensiv. Det siste betyr at man har mange og effektive maskiner i produksjonen, noe som tilsier at det behøves færre ansatte i industribedrifter nå enn tidligere.

I den samme perioden, fra 1996 til 2008, har den gjennomsnittlige befolkningsveksten vært på 1,5 prosent pr. år i Nittedal. Inntektsnivået i Nittedal har økt med 3 prosent i gjennomsnitt i årene mellom 1996 til 2008.

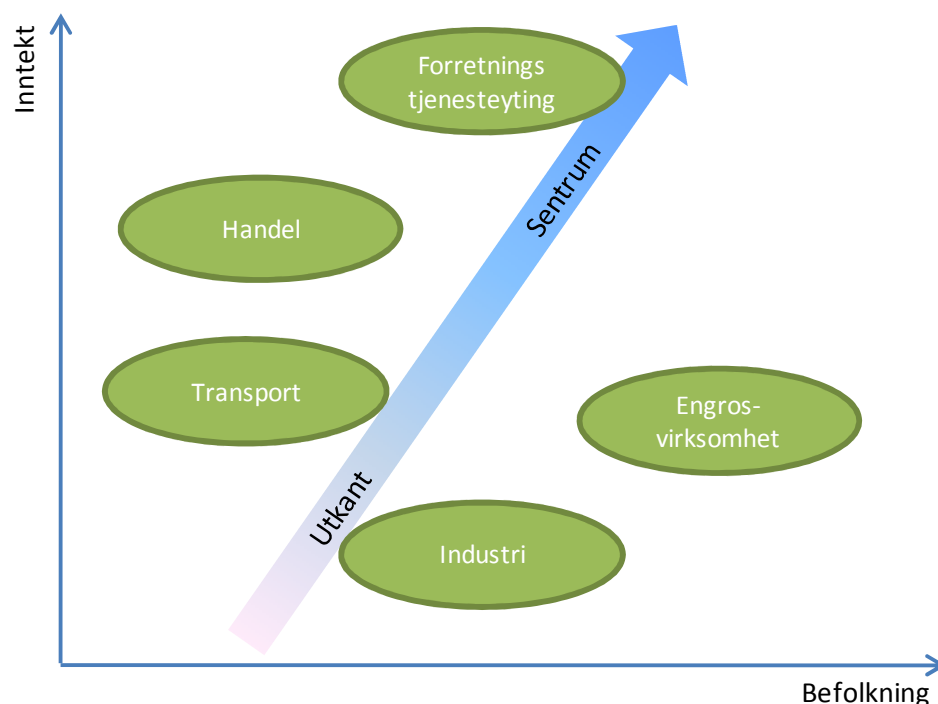
Figur 25: Befolknings- og inntektsutvikling i Nittedal, 1996-2008

4.3.3 Bedrifters valg av lokalisering

Resultatene fra sysselsettingsmodellen sier indirekte i hvilke områder bedrifter i ulike næringer vil foretrekke å etablere seg. I figuren har vi forsøkt å illustrere valg av lokalisering langs en sentrum-utkant akse.

Figur 26: Illustrasjon av hvor ulike næringer tenderes til å lokalisere seg langs en sentrum-utkant akse

Figuren illustrerer gjennom pilen at inntekt og befolkning henger sammen, i den forstand at det er i kommuner med høy befolkning og befolkningsvekst at en også finner høye inntekter og inntektsvekst. Siden befolkningen normalt er høy og i relativt sterk vekst i kommuner med velutviklede sentrumsfunksjoner, vil næringer som har relativt høy sensitivitet for størrelsen på befolkning og inntekt også ha en foretrukket lokalisering i sentrale strøk.

Figuren viser videre i hvilken grad de ulike næringene er sensitive for befolkningens og inntektens størrelse. Dersom det i et område skjer en relativt sterk økning i befolkning og/eller inntekt, vil handel og forretningsmessig tjenesteyting kunne fortrenge andre næringer, særlig transport og industrivirksomheter.

Faktorer som forklarer bedriftenes valg av lokalisering, forklares nærmere i neste kapittel som presenterer mulighetene for fremtidig næringsutvikling innenfor hver og en av de nevnte bransjene.

4.4 Fremskrivninger

For å kunne gi et bilde av hvordan fremtidig næringsutvikling i Nittedal kommune kommer til å bli, har vi brukt analysemodellen til å lage fremskrivninger av sysselsettingen i næringene handel, engros, tjenester, industri og transport. I fremskrivningene har vi brukt Nittedal kommunes egne anslag for vekst i befolkningen frem til 2030. Vi gjør oppmerksom på at disse prognosene har en høyere befolkningsvekst enn Statistisk sentralbyrås fremskrivninger i middels nasjonal vekst alternativet (MMMM-alternativet). I tillegg er det lagt til grunn

en realinntektsvekst på 2,5 prosent pr. år. Dette er noe lavere enn den historiske veksten for Nittedal.

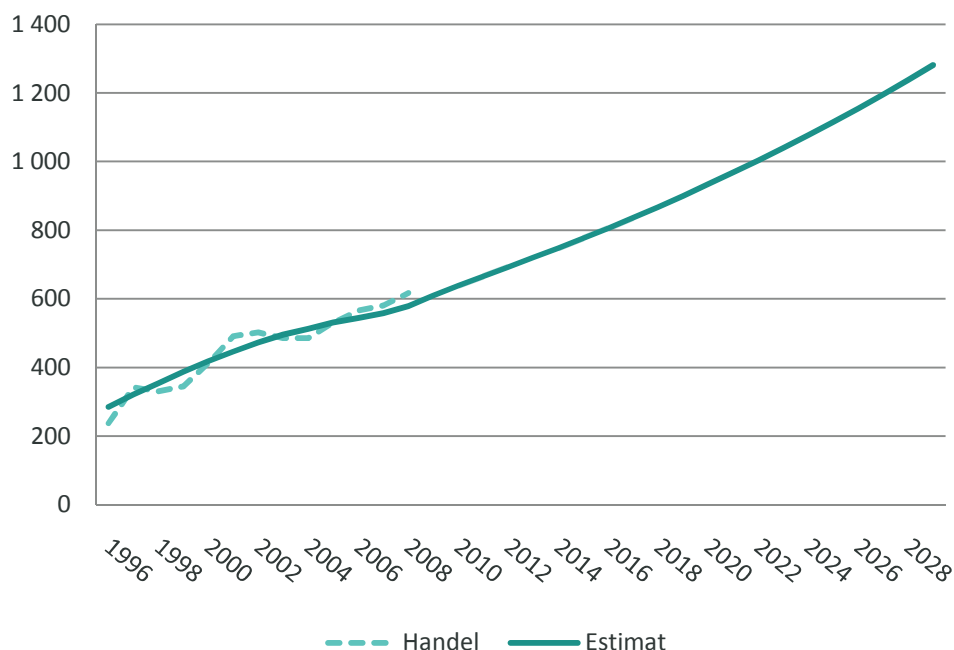
4.4.1 Business as usual

Varehandel

COWIs modell viser at sysselsettingen innenfor varehandel, sammenlignet med andre næringer, ikke er spesielt sensitiv for vekst i befolkningen, men har en relativt høy sensitivitet for vekst i inntekt. En høy sensitivitet for vekst i inntekt, fanger opp at utvikling i kjøpekraft er en viktig driver for sysselsettingen i denne sektoren. For øvrig viser modellen at sysselsettingen jevnt over vokser i samme takt som veksten i befolkningen. Handelsvirksomhet er noe mindre sensitiv for befolkningsvekst enn andre næringer.

At handelsnæringen vokser i samme takt som befolkningen, men samtidig har høy sensitivitet for inntektsvekst, tolker vi i retning av at butikker har sterke preferanser for lokalisering nær markedet. Dette innebærer at handelsvirksomheter både vil kunne lokalisere seg i sentrumsområder og nær boligområder utenfor byene.

Figur 27: Faktisk og estimert sysselsetting innen handel i Nittedal

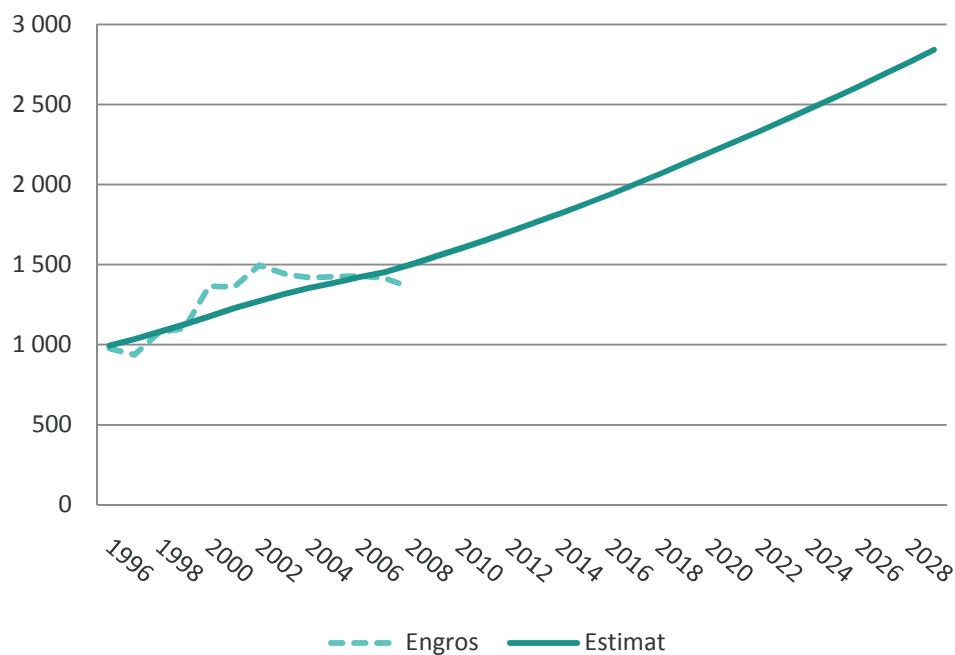
I figuren ovenfor har vi plottet den faktiske utviklingen i sysselsettingen innenfor varehandel (stiplet linje) sammen med resultatene for COWIs sysselsettingsmodell. Fra 1996 til 2008 har den faktiske sysselsettingen vokst fra rundt 250 til 600. Figuren viser at modellberegningen fanger opp den faktiske utviklingen i rimelig høy grad. Beregningene tyder på at veksten var noe svakere i perioden 2003-2007 enn i begynnelsen av perioden.

Figuren viser at det gitt forutsetningene om befolknings- og inntektsutvikling, kan forventes en vekst på 750 arbeidsplasser innen handel i Nittedal i årene frem mot 2030, dvs. over en dobling i antall sysselsatte.

Engrosvirksomhet

COWIs sysselsettingsmodell viser at engroshandel er svært sensitiv for befolkningsvekst, men nesten upåvirket av inntektsvekst. Vår tolkning av dette resultatet er at engrosbedriftene har en fordel av å lokalisere seg i sentrale områder, der veksten i befolkningen og dermed kundegrunnet er sterkest. I lokaliseringervalget vil man imidlertid også ha en tendens til å søke noe i utkanten av sentrumsområder, hvor inntektene normalt er noe lavere, dette av hensyn til behov for arbeidskraft som er kostnadmessig konkurransedyktig. Engrosvirksomhet kan være relativt arealkrevende. Lave kostnader for tomter og bygninger er trolig også en viktig faktor for bedriftenes lokaliseringvalg.

Figur 28: Faktisk og estimert sysselsetting innen engros i Nittedal

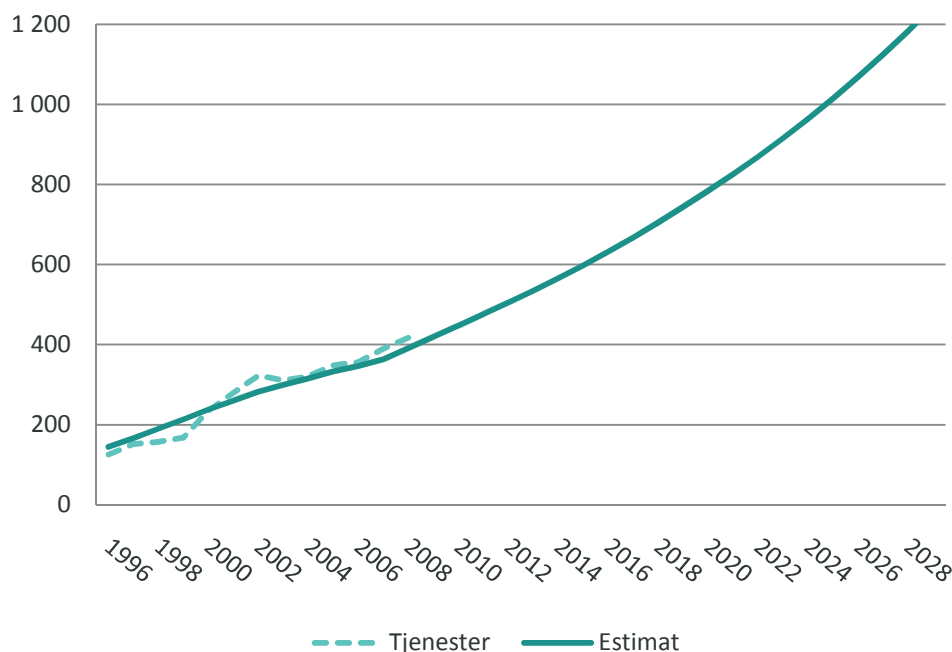
I figuren ovenfor har vi plottet den faktiske utviklingen i sysselsettingen innenfor varehandel (stiplet linje) sammen med resultatene for COWIs sysselsettingsmodell. Fra 1996 til 2008 har den faktiske sysselsettingen vokst fra rundt 1000 til 1500. Figuren viser at modellberegningen år for år ikke fanger opp den faktiske utviklingen i Nittedal. Dette ser vi av at den faktiske veksten i engrosvirksomheten var spesielt høy frem til 2002, men at de siste årene har antall ansatte ligget på et konstant nivå. Perioden sett under ett fanger imidlertid modellen opp sysselsettingsutviklingen rimelig bra.

Figuren viser videre at, med våre forutsetninger om befolkningsfremskrivninger og realinntektsvekst, så kan det forventes en økning på 1400 sysselsatte innen engroshandel i årene frem mot 2030.

Forretningsmessig tjenesteyting

COWIs modell viser at sysselsettingen innen forretningsmessig tjenesteyting har relativt høy sensitivitet for både inntekts- og befolkningsvekst. Vår tolkning av dette resultatet er at denne sektoren har store fordeler av å lokalisere seg i sentrale strøk, bla. for å få god tilgang til høyt utdannet arbeidskraft. Sagt på en annen måte; i denne sektoren finner vi bedriftene som har størst tilbøyelighet til å lokalisere seg i sentrumsområder.

Figur 29: Faktisk og estimert sysselsetting innen forretningsmessige tjenester i Nittedal

Figuren viser at modellen fanger opp utviklingen i sysselsettingen i Nittedal innen forretningsmessig tjenesteyting rimelig godt. Både estimert og faktisk sysselsetning vokser relativt mye i perioden 1996-2002, mens veksten de siste årene har vært noe lavere. I perioden 1996 til 2008 ble antall arbeidsplasser i denne sektoren over doblet fra ca 150 til 400 sysselsatte. I likhet med for varehandel, viser figuren at den trendmessige veksten var sterkest i perioden frem til 2003.

Tjenestesektoren er den næringen som vil øke mest i årene fremover ifølge beregningene i modellen. Dette skyldes at sysselsettingen i denne sektoren er sensitiv til *både* inntekts- og befolkningsutvikling. Vårt anslag er at det kan ventes en økning i antall arbeidsplasser fra 400 til over 1300 i løpet av de neste 20 årene.

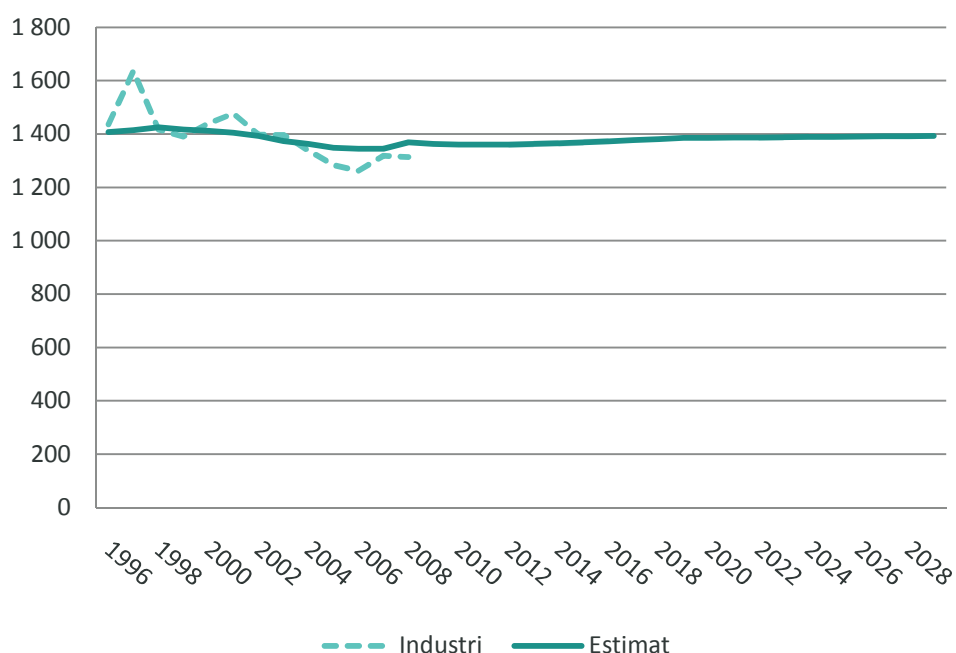
For forretningsmessig tjenesteyting har vi gjort en egen beregning av det fremtidige arealbehovet. Forutsatt en vekst innenfor denne sektoren på i underkant av 900 arbeidsplasser frem til 2030, og forutsatt at denne næringen primært trenger tilgang til kontorlokaler, vil arealbehovet tilsvare ca 18 000 kvadratme-

ter bygningsareal basert på en forutsetning om 20 kvadratmeter per arbeidsplass.

Industri

COWIs modell viser at det er en viss tendens til at også industrivirksomhet lokaliseres relativt nær sentrale områder, siden sektoren er relativt sensitiv for befolkningsøkning. Samtidig viser beregningene at industriarbeidsplasser gjennomgående lokaliseres utenfor områder med høy inntektsvekst. Til sammen trekker dette i retning av at ny industri normalt etableres og vokser i områder utenfor storbyregioner.

Figur 30: Faktisk og estimert sysselsetting innen industri i Nittedal

Figuren viser at COWIs sysselsettingsmodell fanger opp utviklingen år for år i Nittedal rimelig godt. Sysselsettingen har ligget på rundt 1400 sysselsatte, men med en negativ tendens. Når fremskrivningen ikke tyder på noen vekst i industrisysselsettingen, skyldes det at befolkningsveksten motvirkes av en generell økning i inntektene.

Fremskrivningene i COWIs modell for industrisektoren er beheftet med større usikkerhet enn for de andre sektorene, siden etablering av store industrivirksomheter vil kunne skape større sprang i utviklingen. Etableringen av Ringnes, Diplom-Is og Arcus i Nittedal er gode eksempler som kan medføre store endringer i antall industriarbeidsplasser fra ett år til ett annet.

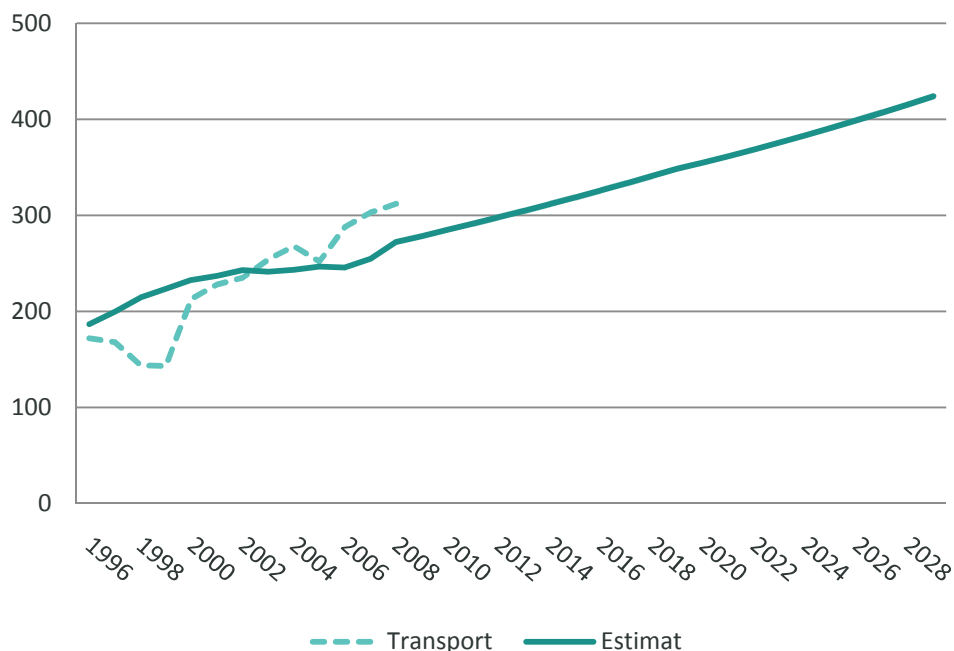
Transport

Sysselsettingen i transportsektoren er relativt lite sensitiv, både for endringer i befolkning og endringer i inntekt. Vi tolker dette resultatet som at transportbedrifter normalt velger lokalisering godt utenfor sentrumsområder. Videre vil

sysselsettingen i sektoren over tid normalt være mindre enn veksten innen handel og forretningsmessig tjenesteyting.

Figur 31: Faktisk og estimert sysselsetting innen transport i Nittedal

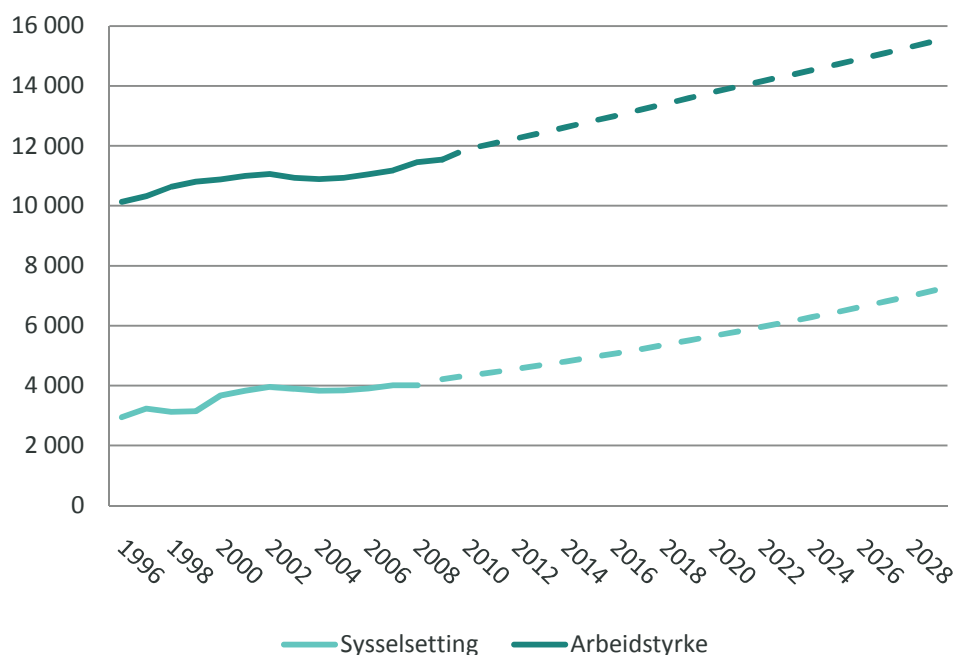

Figuren viser at sysselsettingen i transportsektoren i Nittedal har vokst fra rundt 150 ansatte i 1996 til over 300 i 2008. Veksten er vesentlig sterkere enn hva modellberegningen tilsier, noe som tyder på at Nittedal har vært et attraktivt sted å være for transportbransjen utover hva utviklingen i befolkning og inntekt som drivere tilsier.

COWIs sysselsettingsmodell fremskriver en fortsatt økning som er vesentlig svakere enn den historiske veksten. Antallet sysselsatte i transportnæringen er estimert til å vokse med tilnærmet 150 personer frem til 2029.

Oppsummering - business as usual

Alt i alt viser beregningene med COWIs sysselsettingsmodell at antall ansatte i Nittedal kommune innenfor de fem studerte sektorene (handel, engros, industri, transport og forretningsmessige tjenester), vil øke fra rundt 4000 i 2008 til noe under 7500 sysselsatte i 2030.

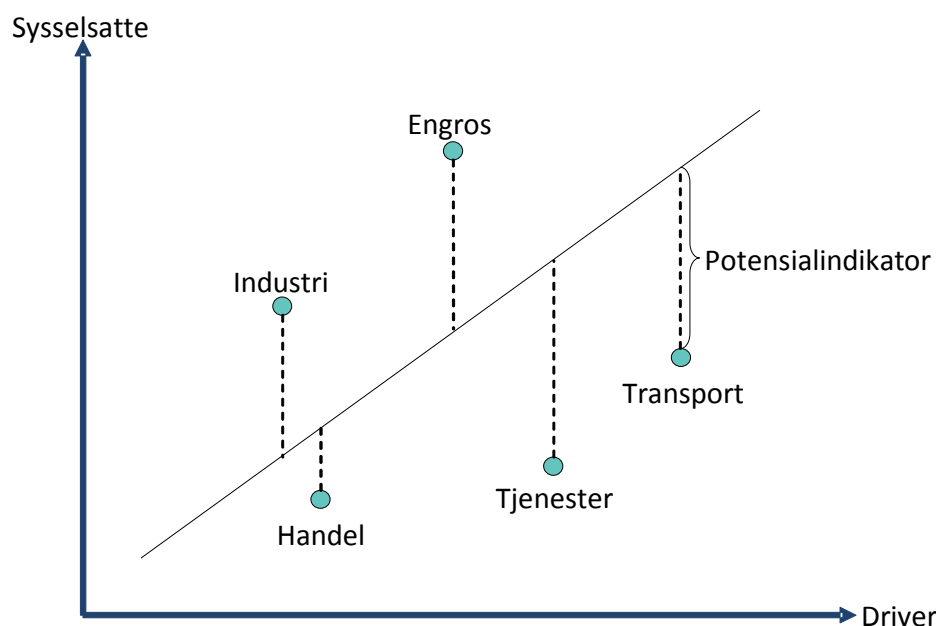
Figur 32: Faktisk og estimert sysselsetting

Veksten i sysselsettingen følger veksten i befolkningen. Andelen arbeidstakere i de aktuelle sektorene vil øke fra ca 35 prosent av arbeidsstyrken til rundt 45 prosent. Dette resultatet innebærer at nettoutpendling vil avta, noe som reflekterer at det i Nittedal fremover i større grad vil utvikles sentrumsfunksjoner. Den største veksten vil komme innenfor de store tjenestesektorene som detalj- og engroshandel samt forretningsmessig tjenesteyting.

Dette resultatet må tolkes som en såkalt "business as usual" fremskrivning, dvs. at det ikke skjer viktige trendskift. I det neste avsnittet ser vi derfor nærmere på et scenario som innebærer en vesentlig sterkere vekst i Nittedal som følge av at kommunen i enda større grad utvikler sentrumsfunksjoner.

4.4.2 "Bypotensial"

Utgangspunktet for våre beregninger om det i kommunen utvikles sentrumsfunksjoner, er at COWIs sysselsettingsmodell gir en næringsindikator som viser kommunes potensial for videre næringsutvikling. Ifølge vår modell, har Nittedal kommune et urealisert potensial innenfor næringene handel, tjenester og transport. Når vi her sier at det er disse næringene som har et urealisert potensial menes at Nittedal har et "underskudd" på antall sysselsatte i forhold til det befolknings- og inntektsnivået kommunen tilsier.

Figur 33: Illustrasjon av næringsindikatoren for ulike næringer

Figuren viser en prinsippkisse av COWIs modell. Langs 1-aksen har vi plottet verdien av driverne for næringsutvikling, mens langs 2-aksen vises antall sysselsatte. Den rette linjen indikerer at når verdien på driverne (befolkning og inntekt) er høye, så skal sysselsettingen også være høy. Dersom det viser seg at den faktiske sysselsettingen er lavere enn hva modellen tilsier, kan resultatet tolkes som om at det er et potensial for økt sysselsetting i denne sektoren.

Våre beregninger viser at dersom det uutnyttede potensialet for sysselsetting i Nittedal utnyttes fullt ut innenfor transport, varehandel og forretningsmessig tjenesteyting, vil sysselsettingene i disse sektorene øke med nær 2000 arbeidsplasser. Dette tilsvarer en dobling av aktiviteten innenfor forretningsmessig tjenesteyting og transport og 30 prosent økning i antall ansatte innenfor detaljhandel.

5 Konklusjoner

Våre analyser viser at sysselsettingen i Nittedal kommune innenfor Industri, detaljhandel, engrosvirksomhet, forretningsmessig tjenesteyting og transport vil kunne øke fra 4000 til 7500 arbeidsplasser de neste 20 årene. Til sammenligning var veksten de 10 siste årene i underkant av 1000 arbeidsplasser. Det er særlig innenfor forretningsmessig tjenesteyting at veksten kan bli relativt stor.

Veksten i sysselsettingen speiler delvis at Nittedal de neste årene kan forvente å kunne utvikle flere sentrumsfunksjoner enn i dag. Dette er en refleksjon av resultatet i modellberegningene om en sterk vekst innenfor forretningsmessig tjenesteyting. I den grad det i kommunen lykkes å utvikle sentrumsfunksjoner, kan det være et ytterligere potensial på rundt 2000 arbeidsplasser innenfor varehandel og forretningsmessige tjenester.

Tross at anslaget for sysselsetningsveksten må anses å være høyt, er det sannsynlig at Nittedal vil ha en vesentlig nettoutpendling og handelslekkasje også i 2030. Pendlingen vil imidlertid reduseres en del, i og med at vårt anslag innebærer at andelen sysselsatte i de aktuelle sektorene i Nittedal fra 2010 til 2030 øker fra 35 prosent til 45 prosent av den totale arbeidsstyrken.

5.1 Vekst er sannsynlig...

Tallene over er hentet fra analyser med COWIs sysselsettingsmodell. Slike modellresultater bør vurderes både ut i fra modellens statistiske egenskaper (som er relativt gode) samt om resultatene er plausible eller ikke. Det er særlig to momenter som bør fremheves som indikerer at modellresultatene er rimelige.

Handels- og arbeidsreiser hører sammen. I takt med en avtagende pendling er det sannsynlig at potensialet for handelsvirksomhet øker. Grunnen til det er at i en spørreundersøkelse svarer en tredjedel av de som pendler at de normalt gjør sine innkjøp i den kommunen de jobber i. Den samme undersøkelsen viser en handelslekkasje som er særlig stor for såkalte utsalgsvarer, dvs. ikke dagligvarer. Dette innebærer at redusert pendling vil kunne resultere i økt etablering av handel i Nittedal, særlig innenfor segmentet utsalgsvarer. Det henvises til en egen handelsanalyse som COWI har gjort for Nittedal kommune.

Pendlere ønsker å jobbe lokalt. I den samme undersøkelsen oppgir nær tre fjerdedeler av de som i dag jobber utenfor kommunen, at de gjerne tar arbeid i Nittedal dersom dette var mulig. Kommunens befolkning og kompetanse repre-

senterer dermed en stor ressurs som gjør det attraktivt for næringsdrivende å lokalisere seg i Nittedal. Dette gjelder særlig innenfor sektoren forretningsmessig tjenesteyting, hvor arbeidstakere bosatt i Nittedal har en bred kompetanse innenfor alle områder av sektoren, både innen finans og forsikring, IKT og FoU, samt innenfor de mange mindre sektorene innenfor forretningsmessig tjenesteyting.

5.2 ... men kommer ikke av seg selv

For å realisere en næringsutvikling slik som COWIs modell antyder, forutsetter det at kommunen er i stand til å tilby nødvendig infrastruktur i forbindelse med etablering av nye næringsbygg. For det andre må kommunen fortsette å sette av hensiktsmessige arealer til boliger. Det er særlig viktig å finne løsninger som fremstår som attraktive for arbeidstakere med relativt høy kompetanse.

Lokal infrastruktur

Kommunens viktigste bidrag til fremtidig næringsutvikling er særlig knyttet til at det pågående reguleringsarbeidet av sentrumsarealer og tilhørende infrastruktur for samferdsel og kommunikasjon blir gjennomført på en god måte. Uten at slik infrastruktur blir tilgjengelig vil næringslivet oppleve trengsel og følgelig søke andre områder i Oslo-regionen for etablering og vekst. Omvendt, dersom kommunen lykkes i å utvikle en velfungerende infrastruktur, vil forutsetningene være til stede for at det startes en prosess hvor virksomheter nyter godt av fordelene av samlokalisering. Over tid vil fordelene kunne øke, og dermed ligger forholdene til rette for at Nittedal kan utnytte fullt ut det potensialet som befolkningen representerer, både i form av kompetanse og i form av kjøpekraft. Det må understrekes at samlokaliseringsfordeler innebærer at også eksisterende bedrifter i Nittedal vil kunne dra fordel av at nye virksomheter etablerer seg i kommunen.

Nittedal kommune bør legge særlig vekt på å prioritere ressurser til den delen av arbeidet med infrastrukturutvikling som kommunen selv har kontroll med, dvs. å utforme lokale reguleringsplaner som er nødvendige for å utvikle velfungerende sentrumsfunksjoner. Med dette menes å identifisere de arealene som er mest egnet, samt å sørge for gode adkomstmuligheter til disse arealene. Dersom det ikke avsettes tilstrekkelig med ressurser, risikerer en at manglende fremdrift i planarbeidet blir en flaskehals for næringsutvikling.

Samferdsel til og fra kommunen

Nittedal kommune bør også søke å påvirke utvikling av god infrastruktur for transport til og fra kommunen. En god infrastruktur (vei og bane), samt et velfungerende kollektivtilbud, styrker Nittedals rolle som en integrert del av Oslo-regionen. Siden det er et voldsomt press på å få ressurser til infrastrukturutbygging til og fra Oslo, er det viktig at Nittedal kommune prioriterer å medvirke til at dagens kapasitet utnyttes best mulig, for eksempel gjennom å styrke kollektivtilbudet gjennom muligheter for innfartsparkering, effektive løsninger for busstransport, etc.

Nittedal bør neppe bruke mye ressurser for å få til vesentlige oppgraderinger av RV4 eller Gjøvikbanen på kort sikt. I et 10-års perspektiv er det allerede lagt sterke føringer på statlige infrastrukturinvesteringer i den nylig vedtatte Nasjonal Transportplan (NTP). I tillegg innebærer opplegget for Oslopakke 3 sterke føringer for hvilke investeringer som prioriteres lokalt de nærmeste årene.

I et 20-30 års perspektiv vil det imidlertid kunne melde seg behov for vesentlig økt kapasitet for transport til og fra Nittedal. Kommunen bør derfor legge en strategi for å påvirke utformingen av NTP for 2014-2023. Arbeidet med den nye NTP har akkurat startet. Det kan være særlig aktuelt å fremheve at Nittedal på lang sikt kan avlaste den antatt sterke befolkningsveksten nord og øst for Oslo. Det kan videre være en fordel å samarbeide med de berørte kommunene i Oppland om å få oppmerksomhet rundt RV4 som et alternativ til utbygging av E6 nordover. Kommunen har imidlertid en utfordring på dette området, i og med at Statistisk sentralbyrås prognoser for befolkningsveksten er relativt lave sammenlignet med kommunens egne forventninger.

Samarbeid med næringslivet

Dersom Nittedal skal klare å realisere vårt høye scenario, dvs. å utvikle relativt omfattende sentrumsfunksjoner, tror vi at det er nødvendig for kommunen å være proaktiv overfor næringslivet. Med dette menes at

- Det bør samarbeides med eiendomsutviklere for å tilpasse utviklingen av infrastruktur og næringsarealer som tilsvarer markedets behov. Et slikt samarbeid kan være avgjørende, fordi en eiendomsutvikler må antas å ha bedre oversikt over markedets behov enn hva kommuneadministrasjonen normalt vil kunne skaffe seg.
- Nittedal bør lage en tydelig strategi for å markedsføre befolkningens kompetanse og interesse for å ta arbeid lokalt overfor potensielle etablerere innen forretningsmessig tjenestevirksomhet. Dette innebærer at kommunen bør være tilstede på møteplasser hvor beslutningstakere i næringslivet finnes, for eksempel messer, konferanser og interesseorganisasjoner.
- Virkemiddelapparatet til Innovasjon Norge må utnyttes maksimalt.